

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzetdir

№ 047 (6730)

"Bu, hər şeydən öncə,
dost və qardaş dəstəyidir"

4

15 mart 2023-cü il.
Qiyməti 60 qəpik

Azərbaycan-Almaniya: münasibətlərdə yeni səhifə!

Almaniyada səfərdə olan Prezident
İlham Əliyev bir sıra mühüm görüşlər keçirib

2

Ermənistanın üzləşdiyi DEMOQRAFİK PROBLEMLƏR

Nizami Gəncəvi-bütün
bəşəriyyətə məxsus
azərbaycanlı

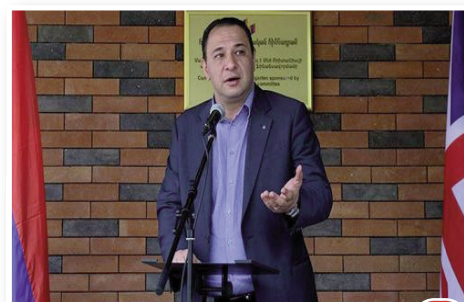
11

İxrac və idxal yolunda
yeni problemlər

8

Ara Vardanyan: "Paşinyan Ermənistanı
növbəti məğlubiyyətə sürükləyir,
müharibə uzaqda deyil"

12

6

10

Uşaq çox
olarsa...
Basılmaz
Vətən

İnsanları
intihara
nə vadar
edir?

16

Azərbaycan-Almaniya: münasibətlərdə yeni səhifə!

Almaniyada səfərdə olan Prezident İlham Əliyev bir sıra mühüm görüşlər keçirib

ibarətdir. Birinci yanaşma Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sülh müqaviləsinin imzalanması, ikinci yanaşma isə Azərbaycanın Qarabağın erməni sakinləri ilə dialoqun heyatə keçirilməsidir.

Prezident İlham Əliyev bildirdi ki, Azərbaycan tərəfindən müəyyən olunmuş nümayəndə martın 5-də Azərbaycanın Qarabağ bölgəsindən olan sakinlərlə görüşüb, Azərbaycan Prezidentinin Administrasiyası tərəfindən Qarabağın erməni ictimaiyyəti nümayəndələri reintegrasiya məsələləri və bir sıra infrastruktur layihələrinin həyata keçirilməsi üzrə təmasların davam etdirilməsi üçün Bakıya dəvət olunub.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev separatizmin bütün forma və təzahürlərinin qəbul edilməz olduğunu qeyd etdi, separatist meyillərə münasibətdə vahid mövqeyin nümayiş etdirilməsinin vacibliyini vurğuladı.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın Laçın yolu ilə bağlı məsələsinə toxunaraq bu yolun blokada olması barədə Ermənistanın iddialarının tamamilə əsassız olduğunu bildirdi, yol üzrə hərəkətin təmin edildiyini, dekabrın 12-dən etibarən Rusiya sülhməramlılarının və Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin xətti ilə buradan 4 mindən artıq nəqliyyat vasitəsinin, 150-dən çox tibbi yardıma ehtiyacı olan şəxsin keçdiyini vurğuladı.

Prezident İlham Əliyev Rusiya sülhməramlılarının müvəqqəti yerləşdiyi Azərbaycan ərazilərində Ermənistan silahlı qüvvələrinin mövcudluğunun və Laçın yolundan hərbi məqsədlər, hərbi daşımalar üçün istifadənin Azərbaycan tərəfini narahat etdiyini bildirdi.

Dövlətimizin başçısı üçtərəfli Bəyanata əsasən Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə bağlı Ermənistanın üzərinə düşən öhdəlikləri yerinə yetirmədiyini dedi və Laçın yolunun son nöqtəsində, Azərbaycan və Ermənistan sərhədində Azərbaycanın müvafiq sərhəd-keçid mən-

Dünən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Berlində Almaniya Federativ Respublikasının Prezidenti Frank-Valter Ştaynmayer ilə təkbətək görüşü olub. Təkbətək görüş başa çatandan sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Almaniya Federativ Respublikasının Prezidenti Frank-Valter Ştaynmayer ilə geniş tərkibdə görüşü olub.

Almaniya Prezidenti Frank-Valter Ştaynmayer:

- Əziz həmkarım, cənab Prezident.

Bakıda bizim görüşlərimizi xatırlayıram. Mən səfər edəndə başqa vəzifədə idim. İndi zaman başqadır. Ətrafımızda çətinliklər vardır. Biz vəziyyəti təhlil etdik. İndi Rusiyanın Ukraynaya təcavüzündən bir il keçir. Bunun siyasi mühit, iqtisadi vəziyyət üçün nə kimi təsiri

var? Bizim Azərbaycanla Ermənistan arasındakı münaqişə barədə danışmaq şansımız oldu. Hər ikimiz bunun uğura gətirib çıxaracağına həqiqətən ümid edirik. Bu, mürəkkəb bir münaqişədir. Ötən müddət ərzində irəliləyiş doğru bir neçə addım atılıb. Şarl Mişellə danışıqlar prosesi aparılıb.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev:

- Sağ olun, cənab Prezident. Almaniyaya yenidən səfər etdiyim üçün çox şadam. Sizinlə təkbətək görüşdə müzakirə etdiyimiz kimi, biz Azərbaycan və Ermənistan arasında münasibətlərin sülh yolu ilə həllinə töhfə vermək üçün əlimizdən gələni edəcəyik. Hesab edirik ki, razılaşma əldə etmək üçün yaxşı şans var, xüsusən də ötən ilin oktyabrında Soçidəki görüşlərdən sonra Ermənistanın və Azərbay-

canın bir-birinin ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tanıdığı bir zamanda. Bu sazişi gec-tez imzalamaq yaxşı fikirdir. Biz beynəlxalq hüquqa əsaslanan və bizim mövqeyimizə görə sülh sazişinin əsasını təşkil etməli olan beş prinsip işləyib hazırlamışıq.

Almaniya Prezidenti qeyd etdi ki, dövlətimizin başçısı ilə görüşdə Azərbaycanla Ermənistan arasında münasibətlərin normalaşması və sülh müqaviləsinin imzalanması ilə bağlı müzakirələr aparılıb və o, sülh müqaviləsinin imzalanacağına ümidvardır.

Frank-Valter Ştaynmayer Almaniyanın Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişelin apardığı missiyaya dəstək verdiyini qeyd etdi, bu əsnada tezliklə Brüsseldə görüşün keçiriləcəyinə ümidvar olduğunu dedi. Almaniya Prezidenti əlavə etdi ki, Şarl Mişelin missiyasına

hər iki tərəfin etimadı var. O, həmçinin Amerika Birləşmiş Ştatlarının Dövlət katibi Antoni Blinkenin də Azərbaycanla Ermənistan arasında münasibətlərin normalaşdırılması prosesinə ciddi dəstək və töhfə verdiyini bildirdi.

Frank-Valter Ştaynmayer Almaniyanın Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü və suverenliyini dəstəklədiyini vurğuladı. Prezident İlham Əliyev bildirdi ki, Azərbaycan Ermənistanla sülh müqaviləsinin imzalanma prosesini, Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişelin missiyasını, Brüssel sülh gündəliyini dəstəkləyir. Məhz bu əsnada aparılan görüşlərdə, qəbul edilən bəyanatlarda sülh müqaviləsinin və sülh gündəliyi platformasının müəyyən olduğunu diqqətə çatdırdı.

Dövlətimizin başçısı qeyd etdi ki, beş prinsip özündə əhatə edən sülh müqaviləsinin imzalanması ilə bağlı təşəbbüs məhz Azərbaycan tərəfindən irəli sürülüb və iki ölkə arasında sülh müqaviləsi bu prinsiplər əsasında imzalana bilər. Prezident İlham Əliyev bildirdi ki, Azərbaycanın mövqeyi iki yanaşmadan

təqəsinin yaradılması ilə bağlı təklifi barədə məlumat verdi. Zəngəzur dəhlizinin fəaliyyətə başlaması ilə region üçün yeni nəqliyyat dəhlizinin formalaşmasına imkan yaranaçağını vurğulayan Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın hazırda öz ərazisində dəmir yollarının və avtomobil yollarının qurulması üzrə işləri sürətlə davam etdirdiyini bildirdi. Görüşdə regional və global gündəlikdə duran məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparıldı.

Dünən Prezident İlham Əliyevin Berlində Almaniya Federativ Respublikasının Kansleri Olaf Şolt्स ilə də təkbətək görüşü olub. Təkbətək görüş başa çatandan sonra Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Almaniya Federativ Respublikasının Kansleri Olaf Şolt्स ilə geniş tərkibdə görüşü keçirilib. Daha sonra Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Almaniya Federativ Respublikasının Kansleri Olaf Şolt्स birgə mətbuat konfransı keçiriblər. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Almaniya Federativ Respublikasına işgüzar səfəri martın 14-də başa çatıb.

Azərbaycan və Türkiyə arasında əlaqələrin yüksək səviyyədə inkişafı dövlətlərarası, eləcə də regionun ümumi tərəqqisinə, sabitliyin bərqərar olmasına mühüm töhfələr verir. Siyasi, iqtisadi, enerji, nəqliyyat - bütün sahələrdə çox böyük nailiyyətlər əldə edilib. Müasir dövrümüzdə Türkiyə və Azərbaycanın təşəbbüsü ilə ölkələrimiz və bütövlükdə bölgə üçün önəmli mühüm layihələr icra olunur. İkitərəfli münasibətlər, həyata keçirilən tədbirlər, imzalanan müqavilələr xüsusi mərhələnin əsasını qoyub. Ölkəmizin regional iqtisadi əməkdaşlığa verdiyi böyük əhəmiyyət və trans-regional infrastruktur layihələrində fəal iştirakının nəticəsi olaraq, iki ölkə arasında beynəlxalq əhəmiyyətli bir sıra regional layihələr həyata keçirilib. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin "Mərmərə Qruppu" Strateji və Sosial Araşdırmalar Vəqfinin təşkilatçılığı ilə gerçəkləşdirilən XXVI Avrasiya İqtisadi Zirvə Toplantısının iştirakçılarına müraciətində qeyd etdiyi kimi, "Bu gün Azərbaycan və Türkiyə iki qardaş ölkə və strateji müttəfiqlər kimi regionda yeni tarixi reallıqlar yaradır, birgə qərarlar, müştərək qlobal layihələr vasitəsilə Avrasiya məkanında sülhə, təhlükəsizliyə, əməkdaşlığa davamlı töhfələr verir. Azərbaycan-Türkiyə birliyinin gücü bölgədə ədalətli sülhün qarantıdır. Ölkələrimiz eyni zamanda Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təminatında strateji rol oynayan etibarlı tərəfdaşlardır." Görülən işlər, həyata keçirilən tədbirlər iki dövlət arasında əlaqələrin gücləndirilməsinə təkan verməklə yanaşı, Azərbaycanın rifahı və gələcək inkişafında önəmlidir.

BİRGƏ FƏALİYYƏT AVRASİYADA SİYASİ VƏ İQTİSADI ƏHƏMİYYƏTLİ İNTEQRASIYAYA TÖHFƏ VERƏCƏK

Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən möhkəm özüllər üzərində qoyulmuş dostluq və qardaşlıq münasibətləri Prezident İlham Əliyevin siyasi xəttinin prioritetini təşkil edir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin "Bir millət, iki dövlət" fəlsəfəsi ilə əsaslı təməl sahib olan, tarixi köklərə və qardaşlığa söykənən, hər zaman həmrəylik nümayiş etdirən Azərbaycan və Türkiyə arasında əlaqələr siyasi, iqtisadi-ticarət, humanitar, hərbi və digər sahələrdə uğurla davam edir. "2023-cü il Azərbaycan-Türkiyə sarsılmaz birliyinin tarixində Türkiyə Respublikasının yaradılmasının və Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 100-cü ildönümü ilə əlamətdardır. Cümhuriyyətin qurucusu Mustafa Kamal Atatürkün "Azərbaycanın sevinci bizim sevincimiz, kədəri isə bizim kədərimizdir" və Heydər Əliyevin "Bir millət iki dövlət" fəlsəfələri əsasında qurulmuş dövlətlərarası münasibətlərimiz bu gün bütün dünya üçün nümunədir. Əminəm ki, qardaş xalqlarımızın iradəsi ilə ən yüksək zirvədə qərarlaşmış Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri yeni nailiyyətlərlə daha da möhkəmlənəcək, birgə fəaliyyətimiz beynəlxalq əhəmiyyətli təşəbbüsləri reallığa çevirərək Avrasiyada siyasi və iqtisadi əhəmiyyətli inteqrasiya prosesinə töhfə verəcəkdir", - deyərək Prezident bildirib.

"GÜCLÜ VƏ QÜDRƏTLİ TÜRKİYƏNİN BU ÇƏTİNLİKLƏRİN DƏ ÖHDƏSİNDƏN MƏTİNLİKLƏ GƏLƏCƏYİNƏ ƏMİNƏM"

Türkiyə qardaş, dost ölkə olaraq hər zaman Azərbaycanın yanında olduğu kimi, Azərbaycan da təbii fəlakət zamanı dost, qardaş ölkənin yanında oldu. Türkiyədə baş vermiş güclü zəlzələ hər kəsi sarsıtdı. 44 günlük Vətən müharibəsində ilk gündən sonuna qədər "Can Azərbaycan" deyib, yanımızdan bir an belə kənarlaşmayan qardaş Türkiyə mənavi dəstəyi, gücü ilə dünyaya səc saldı. Türkiyə istənilən vəziyyətdə qardaş dediyi ölkənin - Azərbaycanın yanında

oldu. Qələbə sevincimizi birgə yaşadıq və bu gün Azərbaycanın işğaldan azad olunan ərazilərində Azərbaycan və Türkiyə bayraqları qoşa dalğalanır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev fevralın 6-da Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla zəng edərək Türkiyədə baş vermiş zəlzələ nəticəsində çoxsaylı insan tələfatı və dağıntılarla bağlı xəbərin Azərbaycanı çox sarsıtdığını və kədərləndirdiyini bildirmişdi. Dövlətimizin başçısının tapşırığına əsasən, xilasedici heyət, ehtiyac duyulan ləvazimatlarla bağlı yardım da qardaş ölkəyə göndərildi. Qardaş Türkiyədə baş vermiş güclü zəlzələnin fəsadlarının aradan qaldırılması məqsədilə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq, Fövqəladə Hallar Nazirliyinin yardımlarından ibarət təyyarələr qardaş ölkəyə yola salındı.

Azərbaycanın Birinci Xanımı, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın göstərişinə əsasən, Türkiyəyə Heydər Əliyev Fondunun da humanitar yardım təyarrəsi göndərildi. Fondun qardaş ölkəyə eزام olunan əməkdaşları zəlzələdən zərər çəkmiş şəxslər üçün müxtəlif dərman preparatları, tibbi ləvazimat və avadanlıqlar, isti geyimlər çatdırıldı. "Builki toplantı qardaş Türkiyə üçün ağırlıq bir dövrə təsadüf edir. Zəlzələ qurbanlarının xatirəsini böyük kədər

hissi ilə anır, Azərbaycan xalqının və dövlətinin hər zaman olduğu kimi bu ağır günlərdə də qardaş Türkiyənin yanında, bir ürək, bir yumruq kimi birləşdiyini bildirirəm, - deyərək Cənab Prezident qeyd edib ki, ilk gündən bütün səviyyələrdə Türkiyə ətrafında səfərbər olan, yüksək həmrəylik nümayiş etdirən Azərbaycan fəlakətin nəticələrinin aradan qaldırılması prosesinə bundan sonra da dəstəyini göstərəcəkdir: "Güclü və qüdrətli Türkiyənin bu çətinliklərin də öhdəsindən mətinliklə gələcəyinə əminəm".

"GÜVƏNSİZLİYİ BİTİR, İŞBİRLİYİNƏ BAŞLA!"

Əlbəttə ki, təbii hadisələrdən heç bir dövlət sığortalanmayıb. "İnsan iradəsindən kənar baş verən təbii fəlakətlər fərdlərin, xalqların, dövlətlərin bir-birinin dəstəyinə, həmrəyliyinə nə qədər ehtiyacı olduğunu bir daha nümayiş etdirir", - deyərək bildirdən Azərbaycan Prezidenti bu baxımdan "Güvənsizliyi bitir, işbirliyinə başla!" deyəlti altında keçirilən builki Avrasiya İqtisadi Zirvə Toplantısının mühüm rəmzi mənası olduğunu diqqətə cəkib: "Təəssüflər olsun ki, bu gün dünyada dövlətlərarası münasibətləri tənzimləməli olan mexanizmlər zəifləmiş, beynəlxalq hüququn aliliyinə inam azalmışdır. Müharibələr, geosiyasi münaqişələr, bütün bunlarla eyni zamanda baş verən enerji böhranı beynəlxalq münasibətlər sisteminin tənəzzülünün nəticələridir. Bu yeni qlobal konfigurasiya daxilində mümkün nizamın qorunmasında, qarşılıqlı əməkdaşlığın və dayanıqlı inkişaf mühitinin təmin olunmasında Türkiyə kimi nüfuzlu və öz mövqeyində qətiyyətli dövlətin rolu müstəsna əhəmiyyət daşıyır. İnanıram ki, bu mötəbər tədbir çərçivəsində aparaçağınız müzakirələr böyük bir coğrafiyanı əhatə edən ölkələr arasında tərəfdaşlıq münasibətlərinin dərinləşməsi, bəşəriyyətin rifahı naminə yeni əməkdaşlıq imkanlarının müəyyənləşdirilməsi üçün faydalı olacaqdır".

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

"Nikol Paşinyan Ermənistandan azərbaycanlıların qovulması faktını inkar etməyə cəhd göstərüb"

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan bugünkü mətbuat konfransında Ermənistandan qovulmuş azərbaycanlıların geri qayıtma hüququ ilə bağlı qeyri-konstruktiv və insan hüquqlarına zidd yanaşma sərgiləyib. AZƏRTAC xəbər verir ki, bu fikirlər Qərbi Azərbaycan icmasının sədri Əziz Ələkbərlinin bəyənətində əksini tapıb.

Bəyənətdə, həmçinin bildirilir: "Xüsusilə təəssüf doğuran haldır ki, baş nazir Ermənistandan azərbaycanlıların qovulması faktını inkar etməyə cəhd göstərüb. Baş nazir çox yaxşı bilir ki, Ermənistan hökuməti 1988-ci ildə yüz minlərlə azərbaycanlıni məhz etnik ayrışdırıcılıq əsasında, fiziki şiddət tətbiq edərək, ərzaqdan, təhsildən, tibbi və sosial xidmətlərdən məhrum edərək qovub. Bu insanların əksər hissəsinin çox qısa bir müddət ərzində (24 noyabr - 5 dekabr 1988-ci il) qovulmuş olması onlara qarşı cinayətin nə dərəcədə sistemli və müştəşəkkil aparıldığını göstərir. Ermənistandan azərbaycanlıların qovulması insanlıq əleyhinə cinayətdir. Baş nazirin diqqətinə çatdırmaq istərdik ki, insanlıq əleyhinə cinayəti inkar etmək həmin cinayətin davamıdır.

Bundan başqa, baş nazirin bizim geri qayıtmaq hüququmuzu dərhal ərazi müstəvisində görməsi çox mətləbdən xəbər verir. Ermənistanın hökumət başçısının təbircə, müəyyən etnik qrupun kompakt yaşaması ancaq və ancaq ərazi iddiası deməkdir. Məhz bu düşüncə tərzi Ermənistanın monoetnik əraziyə çevrilməsini, Azərbaycana qarşı ərazi iddialarını və işğalçılıq siyasətini izah edir. Bir daha vurğulamaq istərdik ki, beynəlxalq zəmanət və verifikasiya mexanizmləri altında təhlükəsiz və ləyaqətlə geri qayıtmaq bizim əzəli və təməl haqqımızdır. Bizim geri qayıtmaq hüququmuz mütləqdir və müzakirə mövzusu deyil. Biz icma olaraq bu hüququmuzu sülh və dialoq yolu ilə reallaşdırmaqda qərarlıyıq. Baş nazirə bir daha çağırış edirik ki, insan haqlarının aliliyinə hörmət etsin və qayıdışımıza əngəl törətməyi dayandırın".

İtaliya KİV-ləri Prezident İlham Əliyevin Papa Fransiskə ünvanlandığı məktuba geniş diqqət ayırıb

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Roma Papası Fransiskə ünvanlandığı məktub İtaliya kütləvi informasiya vasitələrinin diqqət mərkəzində olub. Belə ki, "Agenzia Nova", "AgenSIR", "Agenparl" kimi informasiya portallarında yayımlanan məlumatlarda Prezident İlham Əliyevin Roma Papası Fransiskə Təqəymə Günü münasibətilə məktub ünvanlandığı qeyd olunub və məktubda yer alan fikirlərə diqqət cəkilib. Prezident İlham Əliyevin təbrik məktubunda Azərbaycan ilə Müqəddəs Taxt-Tac arasında münasibətlərin hazırkı səviyyəsindən məmnunluğunu ifadə etdiyini vurğuladığı bildirilib. Həmçinin qeyd edilib ki, Azərbaycan sivilizasiyalararası və dinlərarası dialoqun, multikulturalizm dəyərlərinin qorunub saxlanması və daim inkişaf etdirilməsi yolunda uzun illərdən bəri davam edən fəal və səmərəli əməkdaşlığa xüsusi əhəmiyyət verir. Diqqətə cətdirilib ki, Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın Vatikanın tarixi yerlərinin bərpasında iştirakından məmnunluq duyduğunu və bunun dünya mədəni irsinin, zəngin incəsənət xəzinəsinin qorunub saxlanmasına və gələcək nəsillərə ötürülməsinə, eləcə də mədəniyyətlərarası dialoqa töhfə verəcəyinə inamını ifadə edib.

Martin 13-də Ankarada Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Sədrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov ilə Ədalət və İnkişaf Partiyası (AK Parti) Sədrinin birinci müavini, Türk Dövlətləri Təşkilatının Ağsaqqallar Şurasının sədri Binəli Yıldırım arasında görüş keçirilib.

AK Parti Sədrinin birinci müavini Binəli Yıldırım bu çətin günlərdə dost və qardaş dəstəyi göstərən Azərbaycan dövlətinə və xalqına, eləcə də Yeni Azərbaycan Partiyasına təşəkkürünü bildirib. Zəlzələdən sonra Prezident İlham Əliyevin Türkiyə Respublikasına səfərinin dostluq, qardaşlıq və həmrəylik örnəyi olduğunu vurğulayan Binəli Yıldırım Azərbaycanın maddi, mənəvi və humanitar dəstəyinin, azərbaycanlı xilasedicilərin və həkimlərin zəlzələ bölgəsində əzmlə və fədakarlıqla çalışmalarının mühüm əhəmiyyətə malik olduğunu və təqdirə qaynaqlandığını qeyd edib. "Yeni Azərbaycan Partiyasının nümayəndə heyətinin ölkəmizə səfərinin böyük mənəvi-siyasi önəmi var. Bu, hər şeydən öncə, dost və qardaş dəstəyidir", - deyən Binəli Yıldırım Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın zəlzələdən dərhal sonra göstərdiyi dəstəyə görə Prezident İlham Əliyevə və Azərbaycan xalqına xüsusi minnətdarlıq ifadə etdiyini xatırladı. O bildirib ki, qüdrətli Türkiyə dövləti xalqın və dostlarının dəstəyi ilə yaralarını sağaldaçaq, hədəflərini gerçəkləşdirərək daha güclü dövlətə çevriləcək.

YAP Sədrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov xalqımızın qardaş ölkədə baş vermiş zəlzələ nəticəsində çox sayda insan tələfatını öz faciəsi kimi qarşıladığını söyləyib, həlak olanların ailələrinə, yaxınlarına, qardaş Türkiyə xalqına başsağlığı verib, xəsəret alanlara şəfa diləyib.

“Bu, hər şeydən öncə, dost və qardaş dəstəyidir”

YAP Sədrinin müavini Tahir Budaqov ilə AK Parti Sədrinin birinci müavini Binəli Yıldırım arasında görüş olub

dent İlham Əliyevə və Azərbaycan xalqına xüsusi minnətdarlıq ifadə etdiyini xatırladı. O bildirib ki, qüdrətli Türkiyə dövləti xalqın və dostlarının dəstəyi ilə yaralarını sağaldaçaq, hədəflərini gerçəkləşdirərək daha güclü dövlətə çevriləcək.

YAP Sədrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov xalqımızın qardaş ölkədə baş vermiş zəlzələ nəticəsində çox sayda insan tələfatını öz faciəsi kimi qarşıladığını söyləyib, həlak olanların ailələrinə, yaxınlarına, qardaş Türkiyə xalqına başsağlığı verib, xəsəret alanlara şəfa diləyib.

"Azərbaycan Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri cənab İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, bu, böyük fəlakətdir və ölkəmiz Türkiyənin dərdinə şərik çıxır", - deyərək vurğulayan Tahir Budaqov bildirib ki, Azərbaycan xalqı və dövləti faciə ilə üzleşən Türkiyəyə yardım əlini uzadaraq hər zaman qardaşının yanında olduğunu nümayiş etdirdi: "Bilirsiniz ki, Prezident İlham Əliyevin müvafiq göstərişi ilə yardım məsələləri və

sinin aparıcı məsləhətçisi Taleh Həsənzadənin də iştirak etdiyi görüşdə YAP ilə AK Parti arasındakı münasibətlərə nəzər salınıb, əldə olunan nailiyyətlərdən və ortaq hədəflərdən bəhs edilib. Eyni zamanda, qarşılıqlı maraq doğuran bir sıra məsələlər müzakirə olunub.

sinin aparıcı məsləhətçisi Taleh Həsənzadənin də iştirak etdiyi görüşdə YAP ilə AK Parti arasındakı münasibətlərə nəzər salınıb, əldə olunan nailiyyətlərdən və ortaq hədəflərdən bəhs edilib. Eyni zamanda, qarşılıqlı maraq doğuran bir sıra məsələlər müzakirə olunub.

Azərbaycan mediası həqiqətləri dünyaya çatdırdı

Azərbaycan nümayəndə heyəti Vyanada keçirilən ATƏT-in insan ölçüsü üzrə birinci əlavə görüşündə iştirak edib. SİA xəbər verir ki, Medianın İnkişafı Agentliyinin İcraçı direktoru Əhməd İsmayilovun rəhbərliyi ilə Azərbaycan nümayəndə heyəti 13-14 mart 2023-cü il tarixlərində Vyanada şəhərində ATƏT-in Şimali Makedoniya Sədrliyi və Demokratik Təsəvvürlər və İnsan Hüquqları Bürosu tərəfindən "Media plüralizmi hərtərəfli təhlükəsizliyin əsas təməllərindən biri kimi" mövzusunda keçirilən ATƏT-in insan ölçüsü üzrə birinci əlavə görüşündə iştirak edib.

Görüşün gündəliyinə uyğun olaraq, "Media azadlığı olmadan hərtərəfli təhlükəsizlik niyə ola bilməz?", "Media azadlığının ATƏT-in üç ölçüsünə təsiri" və "Media plüralizmi demokratiyanın əsas təməllərindən biri kimi" mövzuları üzrə müzakirələr aparılıb.

"Media azadlığı olmadan hərtərəfli təhlükəsizlik niyə ola bilməz?" mövzusunda keçirilən sessiyada nümayəndə heyəti tərəfindən media azadlığının insan hüquq və azadlıqları, həmçinin global təhlükəsizliyin qorunmasında, ədalətli və sülhsevər cəmiyyətlərin təşviqində mühüm rol oynadığı qeyd edilib, müasir dövrün

təhlükəsizlik çağırışlarının müxtəlif aspektlərinə toxunulub, münasibətlər zamanı gərginliyin azaldılması və sülhün təşviqində medianın mühüm rol oynamaq imkanının olduğu, lakin etibarlılığın təmin edilməsi üçün medianın dəqiqlik, şəffaflıq və qərəzsizlik prinsiplərinə riayət etməsinin vacibliyi vurğulanıb.

Ölkəmizdə jurnalistlərin peşəkarlığının və cəmiyyətin media savadlığının artırılması, jurnalistlərin doğru informasiya əldə etmək hüququnun təmin edilməsi, media subyektlərinin iqtisadi müstəqilliyinin gücləndirilməsi istiqamətlərində görülən işlər qeyd olunub.

Tədbirdə Ermənistanın jurnalistlərin təhlükəsizliyi mövzusu çərçivəsində ölkəmizə qarşı yönəlmiş əsassız iddiaları Azərbaycan nümayəndə heyəti tərəfindən cavablandırılıb, ittihamların reallığa uyğun olmadığı bildirilərək, Ermənistan tərəfinin jurnalistlərin təhlükəsizliyi ilə bağlı beynəlxalq hüquq sahəsində yol verdiyi pozuntular, o cümlədən Vətən müharibəsi dövründə beynəlxalq jurnalistlərə qarşı apardığı qarayaxma kampaniyaları barədə iştirakçılara məlumat verilib, azad edilmiş ərazilərimizdə yerləşdirilmiş minlərlə partlaması nəticəsində jurnalistlərin həyatını itirməsi ilə bağlı həqiqətlər diqqətə çatdırılıb.

Qönçə Quliyeva

Luiza Vinton Türkiyəyə dəstək verməyə çağırıb

Birləşmiş Millətlər Təşkilatı fevralın 6-da Türkiyədə baş verən zəlzələlərin vurduğu ziyanın 100 milyard dolları keçə biləcəyini açıqlayıb. SİA bu barədə Türkiyə saytlarına istinad edir. Fəlakətin ölçülərinin görünməmiş səviyyədə olduğunu dəfələrlə bəyan edən BMT zəlzələlərdən zərər çəkmiş bölgələrdə işlərini davam etdirir.

BMT İnkişaf Proqramının nümayəndəsi Luiza Vinton Türkiyə Radio və Televiziya Qurumuna fəlakətin miqyası və zəlzələ bölgəsində aparılan işlərin təfərrüatlarını açıqlayıb. Vinton beynəlxalq ictimaiyyəti yenidən yenicən qurulan xərcləri üçün Türkiyəyə dəstək verməyə çağırıb.

“Ulu Öndərimizin həyat və fəaliyyəti gənclərimiz üçün nümunədir”

YAP Veteranlar Şurasının üzvlərinin gənclərlə növbəti görüşü keçirilib

“Heydər Əliyev İli” çərçivəsində martın 14-də Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Veteranlar Şurasının üzvlərinin gənclərlə növbəti görüşü keçirilib. Zirə Eko Parkında keçirilən tədbirdə YAP-ın Xəzər və Pirallahı rayon təşkilatlarının üzvü olan fəal gənclər iştirak ediblər.

Əvvəlcə Dövlət himni səsləndirilib. Sonra ulu öndər Heydər Əliyevin və torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi uğrunda canlarını qurban vermiş şəhidlərimizin, eləcə də qardaş Türkiyədə təbii fəlakət nəticəsində həlak olanların əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad olunub.

Tədbiri giriş sözü ilə açan YAP Xəzər rayon təşkilatının sədri Namiq Əhmədov 2023-cü ilin ölkəmizdə “Heydər Əliyev İli” elan olunması ilə əlaqədar Yeni Azərbaycan Partiyasının silsilə tədbirlər keçirdiyini bildirib. Ulu öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqı qarşısında müstəsna xidmətlərinin olduğunu deyən N.Əhmədov dahi şəxsiyyətin ideyalarının gənc nəsə aşılmasının vacib olduğunu söyləyib. Onun fikrincə, Heydər Əliyev fenomeninin dövlətçilik tariximizdə müstəsna rolunun gənclər tərəfindən hərtərəfli öyrənilməsi çox önəmlidir.

Sonra çıxış edən YAP Veteranlar Şurasının üzvü Sudeyf İmamverdiyev gənclərə

bütün həyatını xalqının xoşbəxt gələcəyinə həsr etmiş Ulu Öndərin Vətən və xalq qarşısındakı misilsiz xidmətlərindən danışdı: “Azərbaycanda müstəqil dövlət təsisatlarının qurulması, beynəlxalq normalara söykənən demokratik, hüquqi dövlətin yaranması, milli, mənəvi və əxlaqi dəyərlərimizin

DİA-nın tələbələri “Səs” qəzetinin redaksiyasında olublar

Düən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasının dördüncü kurs tələbələri “Səs” qəzetinin redaksiyasında olublar. SİA xəbər verir ki, “Səs” qəzetinin Baş redaktoru Bəhruz Quliyev qəzetin fəaliyyəti haqqında tələbələrə ətraflı məlumat verib. Qurum rəhbəri deyib ki, “Səs” qəzeti fəaliyyətinin 32 illik dövründə keçməklə bir yol keçib: “Səs” qəzeti müstəqil Azərbaycan mətbuatının qaranquşlarından hesab olunur və bu qəzet ictimai-siyasi mətbu orqanı kimi 1990-cı ilin noyabrında “Əlinca” Xeyriyyə Cəmiyyətinin orqanı olaraq qeydiyyatdan keçib, 1991-ci il yanvarın 11-dən işə dərcinə başlanılıb. “Səs”in danılmaz həqiqət payı budur ki, qəzet yarandığı gündən Ulu Öndər Heydər Əliyevin müdafiəçisi rolunda çıxış edib, Onun Naxçıvandakı fəaliyyətini ölkə ictimaiyyətinə çatdırıb. “Səs” qəzeti həmin qəzetlərdəndir ki, müxalif qəzet kimi fəaliyyətə başlayıb. Yeni müxalifət qəzeti kimi işıq üzə görərək, çətin dövrlərin enişli-yoxuşlu yollarını keçib. Əbəs yerə deyil ki, yarandığı dövrlərdə “Səs” qəzeti dəfələrlə hücumlara, təzyiqlərə məruz qalıb. Hətta redaksiyaya o zamankı iqtidarın silahlı hücumları da olub. Amma qəzet öz yolundan, öz mövqeyindən dönməyib, əksinə olaraq yoluna daha qətiyyətlə, mübarizəylə davam edib”.

Bəhruz Quliyev bildirib ki, “Səs” qəzeti yarandığı gündən yenilənməyə meyilli olub, daim inkişafda və bu sahədə hər bir dəyişiklikdən, yenilikdən bəhrələnməyə çalışıb: “Qəzetimiz hər zaman informasiya məkanının genişlənməsi, informasiya texnologiyalarının tərəqqisi istiqamətində əldə edilən yeniliklərdən maksimum şəkildə faydalanmağa çalışmışdır. Qəzet modernləşərək öz bazasında “Səs” İnformasiya Agentliyini (SİA) və SƏS TV internet televiziyasını yaradıb. Bu bazalar ətrafında bir neçə portal da fəaliyyət göstərir. Bu gün “Səs” İnformasiya Agentliyi dünyanın bir çox tanınmış informasiya agentlikləri ilə əməkdaşlıq edir, informasiya mübadilələri aparır. Həmçinin qəzet, sayt, internet televiziyası fonunda eyniadlı böyük media qrupuna çevrilən “SƏS”-in sosial şəbəkələrə çıxış imkanları kifayət qədər genişdir və ölkə daxilində və xaricində on minlərlə izləyiciləri var ki, “You Tube”, “Facebook” və s. şəbəkələrdə canlı yayımlarımızı, xəbər bülletenlərimizi izləyənlərin də sayı durmadan artır”.

Bəhruz Quliyev tələbələrlə görüşdə həmçinin əminliyini bildirib ki, bundan sonra da “Səs” qəzeti öz ənənəsinə sadıq qalacaq, özünəməxsusluğunu qoruyub-saxlamaqla, müasir zamanın yeniliklərində öz sözünü deməyi, dövlətçilik uğrunda mübarizəsini, fəaliyyətini davam etdirəcək. Ötən dövr ərzində Azərbaycanda kifayət qədər savadlı, yetkin siyasi şüurlu, dünyagörüşlü gənclik formalaşdığını da dilə gətirən “Səs” qəzetinin Baş redaktoru deyib ki, ölkəmizdə istehsal və ixrac olunan əqli məhsulların ərşəyə gəlməsində də gəncliyin təmsil olunması onların elmi-intellektual potensialını ortaya qoyur: “Bu gün könüllülük hərəkatı Azərbaycanda yeni mərhələyə qədəm qoyub və burada gənclərin sayı xüsusi paya malikdir. Artıq bütün dünyaya nümunə olan Azərbaycan könüllülər hərəkatında gənclərin fəallığı onların könüllü şəkildə dövlətin yanında olduğunu göstərir”. Sonda gəncləri maraqlandıran suallara cavab verilib və onlar redaksiyada yaradılan şəraitlə yaxından tanış olublar.

qorunması, bu dəyərlərin ümumbəşəri ideyalarla daha da zənginləşdirilməsi məhz ulu öndər Heydər Əliyevin xidmətləridir”.

Onun sözlərinə görə, 1990-cı illərin əvvəlində Azərbaycanın məhv olmaq təhlükəsi ilə üz-üzə qaldığını gören 91 nəfər ziyalı Heydər Əliyevə müraciət edərək Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılmasını və ona rəhbərlik etməsini təklif etdi. Çünki xalqın ümidi məhz Heydər Əliyevə idi. Ulu Öndərin cavabı müsbət oldu, 1992-ci ilin noyabr ayında Yeni Azərbaycan Partiyası yaradıldı, 1993-cü ilin iyun ayında isə Ümummilli Lider hakimiyyətə qayıdaraq Azərbaycanı parçalanmaqdan xilas etdi. S.İmamverdiyev deyib ki, Heydər Əliyevin yaratdığı müstəqil Azərbaycanı Prezident İlham Əliyev dünyada güclü və nüfuzlu dövlətə çevirib.

YAP Veteranlar Şurasının üzvü Nazim İsmayilov isə bildirib ki, gənclərlə görüşün keçirilməsində məqsəd dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin əbədiyaşar ideyalarının gənclərə aşılmasıdır. Çünki Azərbaycanın müasir tarixi, ölkəmizin inkişafı bilavasitə Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Onun sözlərinə görə, Ulu Öndər hakimiyyətdə olduğu bütün dövrlərdə respublikamız və xalqımız

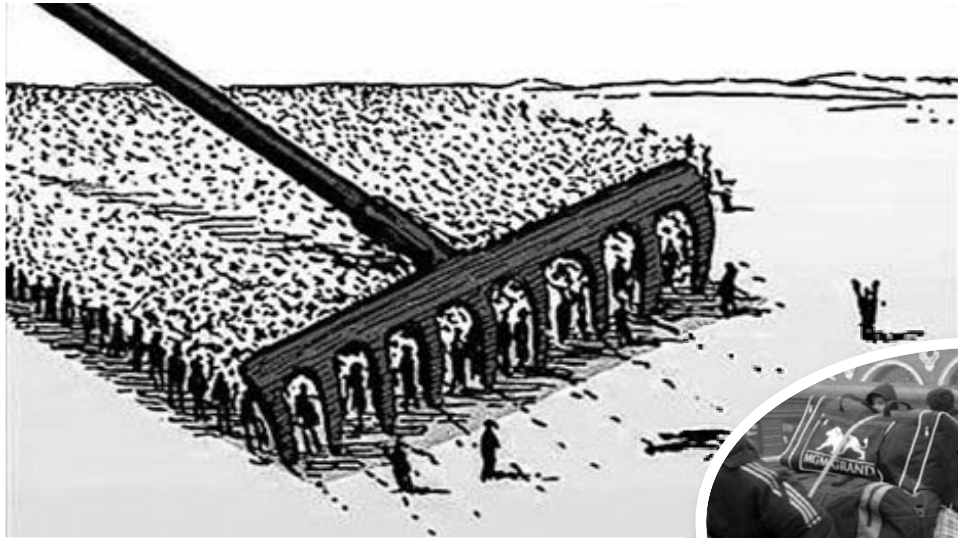
üçün müstəsna xidmətlər göstərüb, həmin dövrlərdə bütün sahələr inkişaf edib.

N.İsmayilov deyib ki, ölkəmizdə gənclər siyasətinin əsası ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulub və bu siyasəti Prezident İlham Əliyev uğurla davam etdirir. O qeyd edib ki, gənclər ulu öndər Heydər Əliyevin müəyyənləşdirdiyi yolla getməlidir: “Çünki bu yolun alternativləri yoxdur. Ulu Öndərimizin həyat və fəaliyyəti gənclərimiz üçün nümunədir”.

YAP Veteranlar Şurasının üzvü Tahir Məmmədov çıxışında bildirib ki, ulu öndər Heydər Əliyev bütün həyatını Azərbaycanın inkişafına həsr edib. Onun sözlərinə görə, Heydər Əliyevin zəngin irsi bugünkü uğurlarımızı şərtləndirir. YAP Veteranlar Şurasının üzvü Ulu Öndərimizin milli-mənəvi dəyərlərimizə verdiyi dəyərdən danışdı və bu istiqamətdə Heydər Əliyevin gördüyü işlərlə bağlı fikirlərini bölüşüb. “Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Ulu Öndərin müəyyənləşdirdiyi siyasəti uğurla davam etdirərək müstəqil ölkəmizi daha da gücləndirib, beynəlxalq müstəvidə nüfuzlu dövlətə çevirib”, - deyərək YAP Veteranlar Şurasının üzvü vurğulayıb. Daha sonra gənclərin çoxsaylı sualları cavablandırılıb.

Ermənistanın üzleşdiyi DEMOQRAFİK PROBLEMLƏR

Ermənilərin 5 milyon vətəndaşı xəyal etməsi həm gülünc səslənir, həm də utopik. Belə bir rəqəmin, belə bir statistik göstəricinin erməni cəmiyyəti üçün xəyal olaraq qalacağı təkzib edilə bilməz. Əvvəla ona görə ki, bu arzularına nail olmaları üçün müsbət istiqamətdə hansısa iş aparıldığı görünmür. Əksinə, işğalçı ölkənin elə işğalçılıq siyasəti aparmaqdan başqa bir niyyəti ortada yoxdur. Digər tərəfdən də sosial-iqtisadi problemlər, işsizliyin, yoxsulluq səviyyəsinin durmadan artması, ölkəni bürüyən xaos Ermənistan hakimiyyətinin, "Strategiya-2050" planlarının püç olacağından xəbər verir, çünki mövcud olan demoqrafik problemlər artıq sürətlə böyüməkdədir.

Kiçik bir ölkə olan Ermənistanın problemləri özündən defələrlə böyükdür və durmadan da artmaqdadır. Sanki bu problemlər yoxmuş kimi özünü göstərən hakimiyyət hələ də xəyal qurmaqda, daxili auditoriyanı aldatmaqda, bir çox avantüristlər də işğalçılıq və bundan hansısa dividend əldə etmək niyyəti ilə kütləni manqurtlaşdırmaq, idarə etmək fikrindədir, problemləri həll etmək, real vəziyyəti düzgün qiymətləndirmək, doğru qərar vermək yox. İstər keçmiş, istərsə də hazırkı hakimiyyət öz sərişsizliyi, saymazlığı ilə problemlər yığını gün-gündən çoxaldır, ölkənin yox dərəcəsində olan iqtisadiyyatını durmadan daha da çökürdür, nəticədə sosial problemlər artır, məşğulluq səviyyəsi daha da azalır, yoxsulluq səviyyəsi dinamik şəkildə böyüyür, Ermənistan vətəndaşlarının çətinlikləri ciddi şəkildə, pəz durmadan çoxalır. Bu çətinliklər məhz onların yaşayışları, dolanışığı ilə bağlıdır ki, onların həlli istiqamətində nəinki iş görülmür, hətta bu barədə düşünən, düşünmək istəyən belə yoxdur.

Məşğulluq səviyyəsi sıfır həddində olan ölkənin vətəndaşlarının maddi və sosial durumunun acınacaqlı olması gözlənilən haldır və bunu əvvəldən nəzərə almayan hakimiyyət gec də olsa, indi də olsa düşünməli idi. Amma görünən odur ki, bu işğalçı ölkə hakimiyyəti, səlahiyyətli vətəndaşları nəzərə almırlar. Hətta hakimiyyət arzusunda olan qüvvələrin belə ölkə vətəndaşını düşünmək niyyəti yoxdur. Ermənistanda yalnız hakimiyyət kürsüsü, başqalarına mənsub olanı ələ keçirmək, özünü küləşdirmək, dividend naminə manipulyasiyalar etmək ön plandadır və xaos da, çirkin oyunlar da bu səbəbdən artmaqda davam edir. Bu çirkin oyunların fonunda isə sadə vətəndaşlar çox böyük yaşam problemləri ilə, çətinliklərlə qarşılaşırlar. Belə problemlərlə qarşılaşan əhalinin,

vətəndaşların işə seçim qarşısında qalacağı, yaşayışını təmin etməsi məqsədi ilə ölkə tərk edəcəyi qaçılmazdır. Söhbət Ermənistan üçün xarakterik olan və durmadan artan demoqrafik problemdən, bu ölkə əhalisinin azalmasından gedir. Belə davam edəcəyi təqdirdə bu ölkənin nəinki 5 milyon, heç 1 milyona da ümidi olmamalıdır. Nikol Paşinyanın 2019-cu ildə təqdim etdiyi iddialı strategiyayı xatırlatmaq yerinə düşərdi. Çünki üzleşdikləri problemlər səbəbindən ola bilsin ki, onun uydurma strategiyası ermənilər tərəfindən unudulub və xatırlatma bu səbəbdən pis olmazdı. Beləki, Paşinyan öz "mifik" strategiyasında 2050-ci ilə qədər Ermənistan əhalisini 5 milyona çatdırmaq, 1,5 milyon yeni iş yeri yaratmaq, yoxsulluğu aradan qaldırmaq, orta əmək haqqını 7 dəfə artırmaq, orta ömür müddətini 90 yaşa çatdırmaq kimi xəm xəyalları nağıl şəkildə daxili auditoriyaya sıırıyib. Ola bilsin ki, belə çətinliklər küçə nümayişçisi həmin anda elə zənn edirdi ki, bununla bütün Ermənistan ictimaiyyətini aldada bilər. Məsələ burasındadır ki, elə o zaman da ağılı başında olan insanlara aydın idi ki, bu məqsədlər Ermənistan kimi yoxsul və yanlış yolda olan bir ölkə hakimiyyəti üçün əlçatan deyil, xəyal və utopiyadır. Heç bir beynəlxalq, yaxud regional layihəyə qoşulmayan, marginallaşan bir ölkədə üstəlik, müsbət istiqamətdə hansısa addım atılmayıbsa və indi də atılmırsa, yalnız boş söz yığını ilə daxili auditoriya doyurulurlar, ancaq kütləni aldatmaq niyyəti güdülürsə, deməli, Paşinyanın həmin o strategiyası xəyal və uydurma olaraq qalmaqdadır.

Ən gülcnc isə Paşinyanın, "2050-ci ilə qədər Ermənistan ordusunun dünyanın ən döyüşə hazır iyirmi ordusu sırasına daxil

olacağı barədə sayıqlamaları hesab olunur. Çünki, əvvəla bunun üçün səfalet içərisində olan ölkənin büdcəsi yetərli deyil. Digər tərəfdən də erməni cəmiyyəti şahidi oldu ki, Nikolun ordu dediyi Azərbaycan Ordusu qarşısında 44 gün belə davam gətirə bilmədi və başda elə baş nazirin özü olmaqla, "ordusu" da diz çökdü. Ermənistan hakimiyyətinin xəyalları ilə deyil, bu realılıqla qarşılaşan erməni cəmiyyətinin daha uydurmalarla inanmadığında, ölkəni tərk etməsində qeyri-adi heç nə yoxdur, çünki ümitsizlik girdabında olan, yoxsulluq içərisində inləyən insanlar hara isə üz tutmalıdır. Ermənistan vətəndaşları ən azından yaşamaq istəyindədirlər, onların qarnınları doyurmaq üçün yağlı sözlər, yalançı vədlər, xəyallar kifayət etmir. Bir də axı bu ölkə vətəndaşlarının mədələri belə boş-boş sözlərə, vədlərə görə çoxdandır boş qalıb və acılıq, səfalet həmin o vətənsizləri çoxdandır ki, dərbəder edib ölkədən və hələ də etməkdədir. Belə getsə, yaxın zamanda işğalçı ölkədə bir Paşinyan özü qalacaq, bir də onun sözlərinə çəpik çalan komandası. Belə bir demoqrafik problem qarşısında qalan ölkə hakimiyyəti, yaxud ictimaiyyəti dərinə düşünüb-daşınmalı, daşı ətəyindən tokub razılığa gəlməli idi, xəm xəyallara düşməli yox, halbuki kimsə belə bir niyyətin olduğunu belə görmür.

Əlbəttə ki, ermənilər ayda yaşamırlar və ölkə daxilində nələrin baş verdiyini, ölkənin də vətəndaşların da hansı hala düşdüyünü, səfaleti, rəzaleti görürlər. Həyəcan təbili çalan bir çox erməni əsilli bu sahənin mütəxəssisləri deyən sözsüz ki, işğalçı ölkə hakimiyyəti eşidir. Məsələn, "Gələcək Erməni" İnkişaf Fondunun əhalinin artımı üzrə ekspert komitəsinin rəhbəri, "Orran" xeyriyyə

təşkilatının rəhbəri Armine Hovhannisyanın fikrincə, Ermənistan əhalisinin artımını təmin etmək ciddi vəzifədir. Ermənistandan milyonlarla insan mühacirət edə bilər. Onun sözlərinə görə, bu halda ölkə əhalisinin sayı 2 milyon nəfərdən az olacaq. O qeyd edib ki, Ermənistandan insanlar böyük sürətlə mühacirət edir, onları saxlamaq mümkün olmayıb və belə getmə olmayacaq da. Həqiqətən də Ermənistanın üzleşdiyi demoqrafik problem çox ciddi məsələdir, Armine Hovhannisyanın erməni qadınlarının 3-4 uşaq dünyaya gətirmək təklifi ilə həll edilən deyil, çünki həmin o 3-4 uşaq da mühacirət məcburiyyəti qarşısında qalacaq.

Nikol Vovayeviç hansı 5 milyondan dem vurur? Görünən odur ki, 2050-ci ilə qədər onun ölkəsində bir milyondan da az erməni qala bilər. 5 milyon vətəndaşı xəyal etmək pis arzu deyil, amma arzu edəndə də realılığa uyğun etmək pis olmaz. Ən azından Paşinyan dərk etməlidir ki, əhali artımı üçün ümdə şərtlər var və təhlükəsizlik, səhiyyə, iqtisadiyyat, təhsil kimi məsələləri özündə cəmləşdirir, halbuki, onun hakimiyyəti də əvvəlki kimi bunlara nail ola bilməyib. Daxilində xaos hökm sürən bir ölkədə utanmadan, qızarmadan "revansizm" adlandırdıqları xəstə təxəyyül ortaya atılıb və bu vəziyyətdə təhlükəsizlikdən danışmağa dəyməz, çün-

ki belə bir axmaqlılıqları müqabilində üzleşəcəkləri bellidir. Deməli, bu ölkənin əməlli-başlı problemləri var və əhalisi elə haqlı olaraq Ermənistanı tərk edir, onsuz da həmin torpaqlar onların heç vətəni də deyil. Məsələ burasındadır ki, bir dövlət olaraq Ermənistan problemlə, demoqrafik problemlə qarşılaşıb və bu çox ciddi problemdir. Belə bir problemi olan ölkə hakimiyyətinin, yaxud oradakı hakimiyyətə həris qüvvələrin başqa xəm xəyallara düşməyə nəinki haqları, heç vaxtları da yoxdur.

İndi Ermənistanın hökumət başçısına belə bir sual verməyin tam zamanıdır ki, görəsən ölkəsi 2019-cu ildə onun tərəfindən elan edilmiş ssenari üzrə hərəkət edirmi və hansı uğurlar var? Bəlkə başda elə baş nazirin özü olmaqla hər şey unudulub? Bəlkə də erməni qadınlarına 3-4 uşaq dünyaya gətirmək "tapşırığı" verilə bilər və onlar da bunu edə bilərlər, amma axı bu uşaqları yedirmək, ərzaqla, geyimlə, vacib həyatı ehtiyaclarla təmin etmək gərəkdir və buna erməni baş nazir və onun hakimiyyət komandası, ümumilikdə Ermənistan dövləti hazırdır? Belə bir vəsait, büdcə bu ölkədə varmı? Yaxud gözlənilirmi? Bu uşaqlar ən vacib ehtiyaclarının təmin olunmayacağı ölkədə yaşaya, qala bilərlərmi? Ola bilsin ki, Paşinyanın sözügedən o qondarma, uydurma, yalan strategiyasını eşindənlərin böyük əksəriyyəti 2050-ci ilə qədər yaşamaya və dedikləri də unudula, yaddan çıxı bilər. Bəlkə də Paşinyan elə buna görə 2019-cu ildə belə bir tarixi intervalı seçib və unudulacağını düşünüb. Amma görəsən bu baş nazir onu da düşünübmü ki, Ermənistan üzleşdiyi demoqrafik problemlərlə, ümumiyyətlə, bu qədər say-sız-hesabsız problemlərlə 2050-ci ilə qədər mövcud ola biləcəkmi?

İnam Hacıyev

BAXIŞ BUCAĞI

Ermenistan-Azərbaycan münasibətləri, Qarabağda baş verən 30 illik hadisələr barədə danışarkən tarixə nəzər salmamaq olmur. Son 30 ilin təmaslarında, danışıqlarda, brifinq və mətbuat konfranslarında, beynəlxalq tribunalardan aparılan müzakirələrdə yalnız bir mövzu üstünlük təşkil edib, Qarabağdakı ermənilərin taleyi, onların "öz müqəddəratını təyinetmə" hüququ, müstəqil dövlət kimi tanınmaları. Və bütün bunları da Azərbaycan tərəfindən haqsız yerə, ədalətsizcəsinə, qanunsuz olaraq, heç bir əsas olmadan tələb ediblər. Hər dəfə istəkləri bir nəticə verməyəndə prosesi uzatmağa, danışıqları ertələməyə, Ermənistanı görüşlərdən yayındırmaqla vaxt qazanıblar, düz 30 il...

Bu illər ərzində Azərbaycan və azərbaycanlıların başına hansı müsibətlər gəlib? Müstəqillik əldə etməzdən 3 il qabaq Azərbaycana qarşı səlib yürüşü başlandı. Bəli, səhv eşitmədiniz, səlib yürüşü. Məqsəd Azərbaycanın yeraltı və yerüstü sərvətlərini ələ keçirmək olub. Təbii zənginliyinə ölkəmizin coğrafi mövqeyi də iş-tahverici faktor kimi əlavə edilib. Şimal-cənub, şərq-qərb marşrutlarının kəsişmə nöqtəsində duran Azərbaycana məhz bu səbəbdən dişi qıcayanlar çox olub. Ermənistanla müharibəni qızıqdırmaqda Rusiya tərəfinin bir məqsədi olubsa, Qərbin də digər niyyəti olub. Əgər Rusiya postsovet məkanını özünün təsir dairəsində saxlamaq üçün süni şəkildə yaradılan münaqişə ocaqlarından istifadə etməyi planlaşdırıbsa, Qərb bu münaqişədən yalnız gələcəkdə imzalanacaq neft-qaz və digər iqtisadi müqavilələrdə üstünlük əldə etmək fürsəti güdüb.

Və ən əsası isə...

Bəli, Qərb dünyasının əsas hədəfi isə min ildir yürüdülmən səlibçiliyin Türk diyarlarında davam etdirilməsidir. Bəzilərinə bu faktor absurd görünə bilər,

amma inkar etmək də mümkün deyil, çünki səlib yürüşləri hələ də dayandırılmayıb. Səlcuqlar zamanında qılınc-la aparılan yürüşlər top-tüfənglə davam etdirilsə də, bu gün dərin siyasətə aparılır. Milli maraqların ələhinə olan müqavilələrin süni münaqişə və ədalətsiz müharibələr, daxili çaxnaşma və inqilablar, tənəzzül və sıxıntıların baş verməsindən sonra tərdüdü edilmədən imzalanması həmin siyasətin tərkib hissəsidir. Bu gün qılıncın kəsə bilmədiyini söz kəsir, topun deşə bilmədiyini qalaları siyasət bir andaca vurub dağıdır.

Qərb Ermənistan üzərindən Türk dünyasının qiymətli incisi olan Azərbaycana qarşı səlib yürüşünü davam etdirir. Bəzən hər birimiz "ermənilər kimdir ki" deyə düşünrük. Əlbəttə, heç kim, amma bir ata misalını da unutmayaq, "iti yiyəsinə görə tanıyalar", yaxud "it yatır qaya kölgəsində, elə bilir öz kölgəsidir". Ermənistan da yatıb səlibçilərin kölgəsində. Əgər bu, belə olmasaydı 30 il Azərbaycan torpaqlarını işğalda, milli-mədəni, dini abidələrini əsarətdə, insanlarını əsirlikdə-girovda saxlayan, torpaqlarını şum-pərşum edən, daş üstə daş qoymayan bir işğalçı dövlər bu qədər himayə edilməzdi. Harada görünüb, yaxud eşidilib ki, bir ölkə digərinin halal torpaqlarını, suveren ərazilərini işğal etsin, dünyanın sayılıb-seçilən güclərinin də imzası ilə ən böyük və ən nüfuzlu beynəlxalq qurum -BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası 4 qətnamə qəbul etsin, amma işğalçı geriye addım atmasın, başqa sözlə desək, donuz dardından çıxmasın. Əgər dünya bizim təsəvvür etdiyimiz kimi, qəbul edilmiş bütün norma və prinsiplərə, qaydalara uyğun idarə olunsaydı onda İraqa qarşı koalisiya qüvvələrinin apardığı hərbi əməliyyatla bənzər bir oyun da Ermənistanın başına açılmalı idi. Bu gözləntilərin özünü doğrultmamalarının səbəbini də yenə neo-səlibçilərdə axtarmaq lazımdır.

Ermənistan nə istəyir?

Bu günün hərbi-siyasi mənzərəsi belədir ki, Ermənistanın, dünya ermənilərinin və ermənilərin arxasında duranların 44 günlük müharibədə məğlubiyyətindən sonra vəziyyət xeyli dəyişib. Azərbaycan 200 illik tarixi ərzində itirdiklərinin bir qismini geri aldı, haqqına düşənin bir hissəsini əldə etdi, əvəzində səlibçilər 1000 illik "uğurlu" yürüşlərində ilk dəfə ağır məğlubiyyət acısı yaşadılar. BMT TŞ-də qəbul edilən 4 qətnamədə yazılanları, tələbləri Azərbaycan öz gücü, resursları, daxili imkanları sayəsində həyata keçirdi. Halbuki, dünyaya demokratiya harayı salanların bir cəhət hərəkəti ilə Ermənistan işğal etdiyi ərazilərdən geri çəkilmə və səlibçiləri də indiki zor durumda buraxmadı. Amma nə İrəvanın başına açıl qoyan, nə də reallığı dərk edən tapıldı...

Bu gün məğlub Ermənistan ona uzanan sülh əlini sıxmaqda həvəsi görünür. Ümidini ikinci şansa saxlamaq istəyir. Amma bu istəyin məntiqi nəticəyə varacağını hesablamaq bilmədiyi üçün ehtiyatlı davranmağa çalışır. Azərbaycanın səbrinin sonsuz olmadığı kimi, sülh müqaviləsini imzalaması üçün Ermənistanla yalvaracağını da gözlemək sadəcə sadələşmədir. Müharibənin sonunu gətirdiyi kimi, Bakı sülhün bitdiyi yeri də dəqiq bilir. Ermənistanla ünvanlanmış sülh təklifinin 5 baza prinsipindən ibarət olduğu hər kəs bilir. Onu da bilirlər ki, Azərbaycan bu prinsipləri beynəlxalq standartlara uyğun hazırlayıb və burada

inkar ediləcək heç bir maddə yoxdur. Ermənistan isə işğalçılıq xislətindən qurtula bilmədiyi üçün hələ də tərdüdü içərisindədir. "Bəlkə də qaytardılar" prinsipi ilə yeni müharibənin alovlanacağı günü gözləyir.

İrəvanın müharibə taktikası belədir, vur, qaç və başqasının arxasında gizlən, sonra da başqasına ni günahkar çıxart. 44 günlük müharibədə Azərbaycana hətta halal puluna əldə etdiyi silahlara görə ittiham edən Ermənistan Rusiyalı onlara lazımı qədər yardım göstərməməkdə günahlandırıldı. Ermənilərin iştahası bu idi ki, Rus ordusu Qarabağda onların əvəzində Azərbaycana qarşı döyüşsün.

Ermənistan "nə əldən qoyur, nə yarıdan doyur" prinsipi ilə yaşamaqdadır. Ermənistanın baş naziri Paşinyan söz verdiyi mətbuat konfransını keçirib və Azərbaycandan alınan təkliflərin müzakirə edilərək cavablandırıldığını bildirib. Detallarına varmadan nəticələrdən ermənilərin razı qalacağını qeyd edib. Ermənistan hakimiyyəti Paşinyanın təmsalında, bir tərəfdən Azərbaycanla sülh müqaviləsi imzalamaq istədiyini deyir, amma öz şərtlərini də o sənədə əlavə edir ki, bu da əslində sülhü pozmaq anlamına gəlir. Qarabağ Azərbaycan ərazisidir və burada baş verənlər də Azərbaycanın daxili işidir. Ermənistan bir tərəfdən Qarabağı ərazi problemi, danışıqlarda da predmet olmadığını deyir, əksinə bunun bir hüquq məsələsi olduğunu bildirir, sülh sənədində isə Qarabağdan, burada yaşayan ermənilərin taleyi, bir az da dərinə gedərək həmin ermənilərin "öz müqəddəratını təyinetmə" hüququna malik olmalarını önə çəkir. Gpörünən budur ki, erməni hakimiyyəti yenə ikibaşlı oyun oynayır. Diger tərəfdən isə...

Ermənistanın baş naziri hesab edir ki, dünya birliyi yeni müharibə

təhlükəsinin yüksək dərəcəsini aradan qaldırmalıdır. Nikol Paşinyan bildirib ki, yeni böyük eskalasiya ehtimalı var. Mətbuat konfransında o qeyd edib ki, Azərbaycan hərbi ritorikasını və siyasətini davam etdirir. "İndi həm Ermənistan sərhədində, həm də Qarabağda gərginliyin eskalasiya ehtimalı çox yüksəkdir. Bakının getdikcə daha aqressiv ritorikası buna dəlilətdir və bəzi başqa məlumatlar da var", - baş nazir bildirib.

Hökumət başçısı vurğulayıb ki, indiki vəziyyətdə təcavüzkar hərəkətlərin təşəbbüskarı Ermənistan deyil. Məhz bu səbəbdən Ermənistan Avropa İttifaqından müşahidəçilərin dəvət edilməsinə razılıq verib. Üstəlik, o, hələ 2022-ci ilin oktyabrında Praqada keçirilən görüşdə Ermənistan-Azərbaycan sərhədinin hər iki tərəfində müşahidəçilərin yerləşdirilməsi ilə bağlı ilkin razılığın olduğunu bildirib. Azərbaycan tərəfi isə bu fikirlə razılaşmayıb. Paşinyan əlavə edib ki, Laçın yolunda "blokada və Qarabağda etnik təmizləmə təhlükəsi" aradan qalxmıyana qədər Ermənistan rəhbərliyinin mövqeyi dəyişməz olaraq qalır. Paşinyan hətta Laçın yoluna beynəlxalq faktoraşdırıcı missiyanın göndərilməsinə istəyib.

Bununla yanaşı Ermənistan hökumətinin başçısı qeyd edib ki, danışıqlar prosesində müəyyən irəliləyiş var, lakin fundamental problemlər üzə çıxır. Baş nazir deyib ki, ictimai platformalarda, sosial şəbəkələrdə tez-tez Ermənistan hökumətinin hansısa sənədə imza atmağa hazırlaşdığı deyilir. "Hansısa sənəd imzalanırsa, bu, sənədin imzalanmasında irəliləyişin qeydə alındığı anlamına gələcək", - Paşinyan bildirib.

Bəli, Ermənistan sülhə can atan tərəf təsiri bağışlamır. Məğlubiyyətdən o tərəfə yoxdur, prinsipi ilə hərəkət edən ermənilər sülhdən qazancılı çıxmağın mümkünsüz olduğunu anlasalar da hələ də özlərini Qarabağ adlı ağır yükün altında inlətməkdə davam edirlər. Nə vaxta qədər? "Böyük Ermənistan" yalanını onlara sırayan səlibçilər bu gün ermənilər üzərindən daha çirkin əməllərini planlaşdırmaqdadırlar. Ermənilərin ara-sıra ağillanları kənar qüvvələrin "hay"lardan hansı məqsədlər üçün istifadə etdikləri barədə çıxışlar edin onları ayıltmağa cəhd etsələr də erməni xisləti, erməni xəstəliyi antibiotikləri yaxına buraxmaq istəmir. Sonu belli olan və ermənilərin zərərinə olan bu addımlardan sonra məntiqi bir sual yaranır, bəs ermənilər nə istəyir?

V.VƏLİYEV

"Təəssüf ki, Avropa Parlamenti növbəti dəfə Azərbaycana qarşı böhtanla dolu qərəzli qətnamə qəbul etməyə hazırlaşır. Artıq bu tip qətnamələrin sayı günbəgün çoxalır. Çünki Avropa Parlamenti özünü Ermənistan Parlamenti kimi aparır. Birbaşa Ermənistanın lahiyələrini qəbul edir, hətta deyərdim ki, bu qərəzin arxasında 21-ci əsrdə olduğımıza baxmayaraq hələ də davam edən xristian-müsəlman qarşıdurması dayanır". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında deputat Müşfiq Cəfərov deyib.

Onun sözlərinə görə, bu gün Avropa Parlamenti bütün beynəlxalq hüququ, BMT qətnamələrini tapdalayaraq Dağlıq Qarabağ ifadəsi işlədir: "Bu qətnamələrdən nəinki Azərbaycan dövləti və rəsmiləri, bütün vətəndaşlarımız narahat olub öz haqqını tələb etməlidir. Antiazərbaycan siyasətini uzun illər davam etdirən AP Qarabağda 120 min erməni vətəndaşından bəhs edir. Bu özü açıq aşkar yalandır".

Müşfiq Cəfərov sözlərinə belə davam edib: "2020-ci il 10 noyabr Bəyənəməsinə qədər Qarabağda 30 -40 minə qədər erməni əsilli sakinlər yaşayırdı. Müharibədən sonra açıq şəkildə ermənilərə səslənən Er-

mənistan hakimiyyəti erməniləri Qarabağda yaşamağa çağırır. Bu gün Qarabağda yaşayan erməni vətəndaşları araşdırılsa, gənc ailələrin hətta nəslidən bir nəfərin belə Qarabağda heç vaxt yaşamadığını görərik. Avropa Parlamenti Azərbaycanın Avropa İttifaqı ilə münasibətlərini

"AP özünü Ermənistan Parlamenti kimi aparır"

də təhlükəyə atmağa çalışır.

Bu gün Qarabağdakı erməni əsilli sakinlər üçün əl-ayağa Avropa Parlamenti 30 il müddətində Azər-

baycanın çağırışlarına, 1 milyona yaxın insanın doğma yurdlarından qovulmasına su-sub. Lakin indi azərbaycanlı ekofəalların öz suveren torpaqlarındakı aksiyasına humanitar blokada adı vermək istəyirlər. Laçın yolu Azərbaycanın öz torpağıdır, orada da baş verənlər Azərbaycanın daxili işidir. Əgər AP dünyadakı baş verən haqsızlıqlarla mübarizə aparmaq istəyirsə, ilk öncə 30 il müddətində Ermənistan işğalından əziyyət çəkən Azərbaycan xalqının hüquqlarını təmin etməklə başlaya bilər.

Avropa Parlamentinə günlər əvvəl Laçın yoluna alternativ torpaq yoldan silah-sursat daşıyan ermənilərin tərribatını xatırlatmaq istərdim. Çox təəssüf edirəm ki, 2 ildə 300-ə yaxın Azərbaycan vətəndaşı işğaldan azad olunan ərazilərdə minaya düşüb. Azərbaycan mina çirklənməsindən də əziyyət çəkir, amma yenə də AP-nin bundan narahatlıq ifadə edən çıxışı olmur. Bütün bunlar əsas verir ki, Avropa Parlamenti bu irqçi, faşist ideyalarını dövlət səviyyəsində təşviq edən ölkəni müdafiə edir. Bu özü AP-nin missiyanı şübhə altına salır".

Ayşən Vəli

Qərb agentlikləri iddia edir ki, Hindistan nəhayət ki, anti-Rusiya sanksiyalarına qoşulmağa razılışmış və bundan sonra Rusiya neftini Qərbin müəyyən etdiyi tavadan yuxarı almayacaq. Moskva hələlik bu mesajlara münasibət bildirməyib. Rusiya Federasiyasının da Türkiyə vasitəsilə idxal olunan malların tədarükü ilə bağlı problemlər yaranıb. Ekspertlər əmin edirlər ki, Qərb mənbələri bu halın baş verməsində bir o qədər də həvəsli görünmürlər. Və bir neçə gün əvvəl Avropadan Türkiyə üzərindən yüklərin tranziti ilə bağlı yaranmış problem artıq qismən həll olunub. Logistika bazarının iştirakçıları Türkiyəyə alternativ nəqliyyat marşrutları hazırladıqlarını izah ediblər.

"Rusiya Hindistana neft ixrac edərkən dövlət başçısının qərarlarından çıxış edəcək", bunu Rusiya prezidentinin mətbuat katibi Dmitri Peskov bildirib və əlavə edib ki, bununla bağlı müəyyən qərarlarımız var: "Rusiya Federasiyasının Prezidenti tərəfindən qəbul edilən və müvafiq sənədlərlə rəsmiləşdirilən qərarlar. Biz onlardan başlayacağıq. Bundan əlavə, bu halda biz xəbər agentliklərinin xəbərlərini deyil, ilk növbədə Hindistandakı həmkarlarımızla təmaslarımızı rəhbər tuturuq".

Çin və ABŞ-dan sonra dünyanın üçüncü ən böyük xam neft idxalçısı olan Hindistan Rusiyanın enerji resurslarını aktiv şəkildə almağa başlayıb. Əgər 2022-ci ilin əvvəlində Rusiyanın Hindistanın neft idxal səbəbində payı 0,2%-ə çatırdısa, ilin sonuna 20%-dən çox artmışdı (gündə təxminən 1 milyon barel qədər). Rəsmi olaraq Yeni Dehli Qərbin 2022-ci ilin dekabrında tətbiq etdiyi Rusiya neftinin barel qiymətinin 60 dollar tavanını dəstəkləməyib. Respublikanın neft və qaz naziri Hardeep Singh Puri bildirib ki, Hindistan öz enerji təhlükəsizliyini təmin etmək üçün müstəqil siyasət yürütməyə davam edəcək.

Bloomberg mənbələrinə istinadən xəbər verir ki, Hindistan Qərbin Rusiyaya qarşı sanksiyalarını, xüsusən də Rusiya neftinin qiymətlərinin yuxarı həddini pozmayacaq. İddialara görə, Hindistan səlahiyyətli məhdudiyyətlərə riayət etmək tələbi ilə bankların rəhbərliyinə və treydlərə müraciət edib. Agentlik yazır ki, Hin-

İxrac və idxal yolunda yeni problemlər

Türkiyə və Hindistan Rusiyaya qarşı sanksiyalara qismən qoşula bilər

distan G20 sammiti çərçivəsində ABŞ və digər G7 ölkələri ilə Rusiya neftinin qiymətlərinin məhdudlaşdırılması məsələsini müzakirə edib. "Teleqraf Hindistan" da ölkənin Sənaye Nazirliyindəki qapalı mənbələrə istinadən eyni barədə yazıb. Problem ondadır ki, prezident Vladimir Putin dekabrın sonlarında Qərbin Rusiya neftinə qiymət tavanı tətbiq etməsinə cavab olaraq fevral ayında neftin bu həddə qoşulmuş alıcılara tədarükünü qadağan edən fərman imzalayıb.

"Rusiya Federasiyası və onun tərəfdaşlarının ticarətində problemlərin yaranması barədə nəşrlər mütəmadi olaraq Qərb mətbuatında dərc olunur", deyən Maliyyə Universitetinin və Milli Enerji Təhlükəsizliyi Fondunun (METF) aparıcı eksperti Stanislav Mitrahoviç bildirib ki, indi Bloomberg anonim mənbələrə istinadən, əslində, şayiələr yayır. Məsələ ondadır ki, bəzi maliyyə şirkətləri (məsələn, sığorta və ya nəqliyyat, ticarət biznesi ilə əlaqəli) bəzi amerikalı tərəfdaşlarına Rusiya neftinin son istifadəçilərinin onu daha yüksək qiymətə aldıkları əməliyyatlarda iştirak etməyəcəyinə söz veriblər. Yeni söhbət neft emalı zavodlarından getmir ki, onlar çox güman ki, onu bir barelini 60 dollardan baha alırlar. Hindistan limanında Rusiya neftinin qiymətinin müəyyən edilməsi üçün Argus agentliyinin təklif etdiyi yeni metodologiya əsasında aparılmış hesablamalardan belə çı-

nin maraqlarına uyğun deyil.

Rusiyanın mühüm ticarət tərəfdaşı olan Türkiyə mövqeyində də qeyri-müəyyənlik qalmaqdadır. Bloomberg-in məlumatına görə, Türkiyə martın 1-dən sanksiyaya məruz qalın malların Rusiyaya tranziti qadağa qoyub. Məlumatı Rusiyanın logistika şirkətləri də təsdiqləyib. Onların sözlərinə görə, Türkiyə gömrüyü Rusiyaya göndərilən malların Rusiya Federasiyasına qarşı sanksiyalar tətbiq edən ölkələrdən gəlidiyi təqdirdə onları xüsusi anbarlarda bloklayıb. Beynəlxalq daşıma operatorları öz Telegram kanallarında bildiriblər ki, Türkiyə bu səbəbdən Aİ-dən 10 min malın tranzitini, yəni 10 paket Avropa sanksiyalarının bütün çeşidini bağlayıb.

Rusiya Federasiyası üçün mallar Türkiyə ərazisini tədricən tərk etməyə başlayıb. Lakin onların bir qismi Qazaxistana gedib. "Qruzavtotrans" assosiasiyasının rəhbəri V-

dimir Matyaqinin sözlərinə görə, hazırda daşıyıcılar Rusiyanı deyil, Qazaxıstanı təyinat yeri kimi göstərir. "Qərb tərəfdaşlarına sanksiyalar siyasətinə məhəl qoymadıqlarını göstərmək istəyən Türkiyə hakimiyyətinin bunun siyasi motivli yanaşma olub-olmadığını söyləmək hələ də çətindir. Yaxud bu, Ankaranın gömrük sənədlərini Aİ ilə işləmək üçün yeni qaydalarla uyğunlaşdırması səbəbindən texniki nasazlıq olub.

ACEX Beynəlxalq Logistika Alıyanının rəhbəri Miroslav Zolotarev bildirib ki, fəaliyyət başlamazdan əvvəl Türkiyəyə gətirilən mallar çox güman ki, onun ərazisindən buraxılacaq, lakin bu sahədə gələcək əməkdaşlığın nə olacağı hələ də bəlli deyil. Hər şeyin bərpə olunacağına və əvvəlki kimi işləyəcəyinə ümid var, ekspert deyib: "İki ölkə arasında əmtəə dövriyyəsi il ərzində iki dəfə artıb. Artım təxminən 30 milyard dollar təşkil edib və bu pulun əhəmiyyətli hissəsi məhz tranzit hesabına formalaşıb. Türklərin bu puldan imtina etməsinə heç bir əsas yoxdur. Eyni zamanda, yaranan çətinliklər "cənub dəhlizi" üzrə alternativ tranzit marşrutlarının işlənməsini zəruri edir".

Rusiya Federal Gömrük Xidməti (FGX) 2022-ci ilin aprelində dayandırılmış xarici ticarət gömrük statistikasının dərcini qismən bərpə edib. Ümumi statistik məlumatlar 2022-ci il üçün ümumi ixrac-idxal üzrə böyük əmtəə qrupları üzrə, lakin konkret əmtəə maddələri üzrə bölgələr və ölkələr üzrə bölgələr olmadan verilməmişdir. Məlum olub ki, 2022-ci ildə Rusiya Federasiyasından ixrac 19,9% artaraq 591,5 milyard dollara, idxal isə 11,7% azalaraq 259,1 milyard dollara çatıb. Rusiya Federasiyasının 2022-ci ildə müsbət xarici ticarət saldosu 197,3-dən 332,4 milyard dollara yüksəlib. FGX bazar ertəsi bildirib ki, 2022-ci ildə xarici ticarət dövriyyəsi 8,1% artaraq 850,5 milyard rubla çatıb.

Neft və qaz ixracı hələ də ölkənin ümumi ixracında əsas payını təşkil edir. 2022-ci ildə Rusiya neft, yanacaq və onların distillə edilməsi məhsullarının ixracını 42,8% artıraraq 383,7 milyard dollara çatdırıb. Neft ixracı 7,6% artaraq 242 milyon ton təşkil edib.

Yazıda xarici mənbələrdən istifadə edilib.

V.VƏLİYEV

"Sağlam gənclik naminə ağ ölümə yox deyək!"

Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Mərkəzi Aparatının, "Azərbaycan Televiziyası və Radio Verilişləri" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin və Narkomanlığa və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz

Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyasının daimi fəaliyyət göstərən İşçi Qrupunun 2023-cü il üçün birgə Tədbirlər Planına uyğun olaraq YAP Mərkəzi Aparatının və Nəsimi rayon təşkilatının birgə təşki-

latçılığı ilə martın 14-də "Sağlam gənclik naminə ağ ölümə yox deyək!" devizi altında qaçış idman növü üzrə marafon keçirilib.

Marafonun keçirilməsində məqsəd narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinin və narkomanlığa qarşı mübarizənin gücləndirilməsi və gəncləri zərərli vərdişlərdən uzaqlaşdırmaqdır.

Tədbirdə YAP Nəsimi rayon təşkilatının sədri Azər Süleymanov, YAP Mərkəzi Aparatının Gender bərabərliyi və gənclərlə iş şöbəsi müdirinin müavini Zəkiyyə Musayeva və Narkomanlığa və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyasının daimi fəaliyyət göstərən İşçi Qrupunun Milli İnformasiya sektoru-

nun müdiri Rəqif Allahverdiyev çıxış edərək bildiriblər ki, narkomanıya ilə mübarizə daim diqqət mərkəzindədir, bu sahədə dövlət proqramları qəbul edilib, müxtəlif layihələr həyata keçirilib. Bu tədbirin də əsas hədəfi bəşəriyyətin ən ağır problemlərindən olan, cəmiyyətin ciddi belasına, təhlükə mənbəyinə çevrilən narkomaniyaya qarşı mübarizə ilə bağlı təbliğat işinin daha da gücləndirilməsi, sağlam gələcəyimiz naminə yeniyetmə və gənclər arasında aparılan maarifləndirmə işlərinin davamlılığını təmin etməkdir.

Qeyd edək ki, marafona Heydər Əliyev sarayının qarşısından start verilib. Marafonda 100 gənc iştirak edib. İştirakçılara və paytaxt sakinlərinə narkomanıya ilə mübarizənin təbliği məqsədilə bukletlər təqdim olunub.

Avropa Parlamenti yenə də Azərbaycanı qarşı daha bir böhtan xarakterli qətnamə qəbul etmək arzusunu ortaya qoydu və bununla təsdiq etdi ki, yenə də ikiüzlülük edərək, ikili standartlar siyasəti yürüdür, erməni dəyirmanına su tökür. Maraqlıdır, bir neçə aydır ki, milyonlarla dollar dəyərində korrupsiya qalmaqalında adı hallanan bu Avropa Parlamenti hansı üzvlə Azərbaycan barəsində böhtan xarakterli qətnamə qəbul etmək arzusuna düşə bilər? Ermənistanın maraqlarına açıq-aşkar şəkildə xidmət edən bu qurum beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə nəinki məhəl qoymur, həmin prinsipləri ayaqlar altına atmaqda zərər qədr tərəddüd etmir.

Separatçı ermənilərin Azərbaycan ərazilərini işğalda saxladığı müddət ərzində xalqımıza məxsus tarixi abidələri vandallıqla məhv etməsi fonunda Avropa Parlamenti təxminən bir il bundan əvvəl həyasızlıqla, lap elə ikiüzlü şəkildə, guya erməni mədəni irsinin Azərbaycan tərəfindən məhv edilməsi ilə bağlı əsassız, məntiqsiz qətnamə qəbul etmişdi. Bütün bəşəriyyətə əyandır ki, mədəni irsin, tarixi abidələrin məhv edilməsi erməni xislətinə məxsusdur və azərbaycanlılara məxsus qəbir daşlarına qədər dağıtdıqları da fakt olaraq göz önündədir. Müsəlman məscidlərində donuz saxlayan və xalqımıza məxsus ibadət yerlərini viran qoyan ermənilərin mənafeyini müdafiə etmək, hətta bunun əksini söyləmək, erməni mədəni irsinin Azərbaycan tərəfindən məhv edilməsini bəyan etmək üçün hədsiz dərəcədə həyasızlıq, ikiüzlülük tələb olunurdu ki, bütün dünyaya bunun, bu ikiüzlülüynün ötən il, 10 mart tarixində şahidi oldu. Az qala əsrin üçdə birinə yaxın müddət ərzində torpaqlarımızı işğalda saxlayan ermənilərin həmin ərazilərdəki mədəni irsini Azərbaycan necə məhv edə bilərdi və bu hansı məntiqə sığır? Əksinə, torpaqlarımızın işğalı dövründə məhz ermənilərin belə bir əmələ əl atdıqları faktlarla sübuta yetirilib və belə olan halda ötən ilki qətnamənin qəbul edilməsi ikiüzlülük, ikili standartlar deyilmi? İndi həmin o ikiüzlü Avropa Parlamentindən nəinki Azərbaycan, dünya nə gözləməli idi? Belə görünür ki, yenə də dünya bu ikiüzlülüynün şahidi olacağına alışıbmış, hansı ki, həmin qurumun nüfuzu, imici üçün heç də arzuolunan deyil.

Nəyə nail olmaq fikrindədir Avropa Parlamenti? Niyyəti nədir bu qurumun? Azərbaycanın regionda sülhə, sabitliyə nail olmasına mane olmağı fikrindədir Avropa Parlamenti? Axı bu qurum erməni maraqlarına xidmət etməklə, ermənipərəst yönümlü qətnamələr qəbul etməklə, təkcə Azərbaycana qarşı düşmənçilik etmir, regionda sülhə və sabitliyə zərbə vurmuş, mane olmuş olur. Belə sərşəm, məntiqsiz qətnamələrlə separatçıları ruhlandırmaq, onları yeni təxribatlara sövq etmək, yeni müharibəyə rəvac vermək Avropa Parlamentinin nəyinə ləzizdir? İşin nə yerdə olduğu bellidir və sirr deyil ki, yenə də Avropa Parlamenti erməni lobbisinin təsiri altındadır və ikiüzlülüynü qəbul edərək ikili standartlar siyasətini yürütməyi məqbul hesab edir. Bu yekəlikdə qurumun belə bir mövqeyi qəbul etməsi sözün əsl mənasında çox utanvericidir və heç şübhəsiz ki, imicinə növbəti bir ciddi zərbədir.

Yenə də Avropa Parlamenti ikiüzlülük nümayiş etdirir. Məlum olduğu kimi, bu dəfə də Avropa Parlamenti guya "Azərbaycanı Ermənistanla hərbi təcavüzü", "Laçın dəhlizinin blokadası" ilə bağlı bütövlükdə əsassız ittihamlarla çıxış edir. Maraqlıdır, hansı təcavüzdən danışılır? Azərbaycan öz

Öz gözündə tiri görməyən İKİÜZLÜ AVROPA PARLAMENTİ

ropa İttifaqının qanunverici orqanı özü beynəlxalq qanunları ikiüzlü şəkildə pozaraq ermənipərəstliyi üstün tutur. Ermənistan tərəfindən basdırılan minaların 300-ə yaxın azərbaycanlının ölümünə səbəb olmasına bu qurumun məhəl qoymamasını bəs necə başa düşək? Minaya düşərək həlak olan insanların taleyi həmin o qanunverici orqanı heçmi maraqlandırmır? Maraqlandırsaydı ən azından bircə dəfə də olsa mina xəritələrinin verilməsi barədə Ermənistanla qarşı tələblə çıxış edərdi. Bunu etməməsi fonunda hələ üstəlik, Ermənistanın Qarabağdakı hazırkı hərbi təxribatlarını, yeni minaların əraziyə gizlin yolla gətirilməsini, basdırılmasını sakitcə izləyir, erməni quldur dəstələrinin qalıqlarının bölgədən çıxarılması barədə bir dənə fikir, mövqe belə bildirmir, özü də ikiüzlü şəkildə.

"Öz gözündə tiri görməyib, başqasının

gözündə tük axtarır", zərb məsəli belə yerdə yerinə düşür və qeyd etmək lazım gəlir ki, indi Avropa Parlamenti ilk öncə öz ikiüzlü mövqeyinə, ikili standartlarına, bu səbəbdən də imicinin, nüfuzunun heçə enməsinə görə narahat olmalıdır. Həm də ona görə narahat olmalıdır ki, Azərbaycan da öz növbəsində Ermənistanın destruktiv siyasətinə haqq qazandıran qətnamələri qəbul etdiyinə görə Avropa Parlamentindən izahat tələb etmək hüququna sahibdir. Bir vaxtlar "Cənub Qaz Dəhlizi" layihəsinin reallaşdırılmasına qarşı çıxan Avropa Parlamentinin məntiqsiz yanaşması, Avropanın özünün enerji təhlükəsizliyi üçün həmin layihənin əhəmiyyətli olduğu aydınlaşan zaman da öz təsdiqini tapmışdı. Təsədüfi deyil ki, Azərbaycanı Cənubi Qafqazda əsas strateji tərəfdaş hesab edən Avropa İttifaqının mövqeyi ilə Azərbaycana münasibətdə qərəzliyi ilə seçilən Avropa Parlamentinin mövqeyi qətiyyətlə üst-üstə düşür. Ötən ilin, 2022-ci ilin iyulunda bağlanmış Azərbaycan və Avropa İttifaqı arasında enerji sahəsində strateji əməkdaşlığa dair Anlaşma Memorandumu ölkəmizin Avropa üçün əhəmiyyətini təsdiq edən məqamdır. Deməli, Avropa Parlamenti öz mövqeyinə bir daha nəzər salmalı, ikili standartlardan, ümumiyyətlə, ikiüzlülükdən çəkinməlidir. Əks halda, Avropa Parlamentinin rəsmi Bakıya münasibətinin son dərəcə kinli, qərəzli olması Avropa İttifaqının mövqeyinin əksinə olması kimi təəssürat bağışlayacaq və bu da həmin qurumun, Al-nin qanunverici orqanının mahiyyətini, ikiüzlülüynü ortaya qoyacaq, hansı ki, bu, onun imicinə, nüfuzuna zərbədir. Onsuz da erməni lobbisi xaricdə nə qədər güclü və nüfuzlu olsa da belə, Ermənistan heç bir şəkildə Avropa İttifaqının mövqeyinə təsir göstərə bilmir və Azərbaycana münasibətinə xələl gətirmək imkanına malik deyil. Bir sözlə, ikiüzlülük Avropa Parlamentinin özünə qalmış olur və bununla nəyə isə nail olunacağı istəyi, Azərbaycanı öz haqq işindən, ədalətli, qanuni mövqeyindən çəkindirəcəyi arzusu belə puç hesab olunur.

İnam Hacıyev

torpaqlarında kimə təcavüz edir və burada məntiqə yaxın nə işə varmı? İşğal altında olan torpaqlarını işğaldan azad etmək, BMT qətnamələrini icra etmək, öz torpaqlarında təxribatların, terrorun, insidentlərin qarşısını almaq nə vaxtdan təcavüz hesab olunub? Əgər bu təcavüz idisə, niyə BMT ermənilər tərəfindən işğal altında saxlanılan ərazilərimizin qeyd şərtsiz boşaldılması barədə qətnamə qəbul edirdi? Çox böyük təzadlar yaranan iddiaları Avropa Parlamenti özünə rəva bilirsə, bu, təkcə ikili standartlar deyil, həm də ikiüzlülükdür. Yaxud qondarma "Laçın dəhlizinin blokadası" ittihamları çox cılız, yanlış yanaşmadır ki, bu da həmin qurumun kimlərin dəyirmanına su tökdüyünü aydın şəkildə sübut edir. Çünki Azərbaycan Ordusu, yaxud ölkənin hansısa güc strukturu, polis deyil, ekoaktivistlər həmin o yolda dinc aksiya keçirirlər və tələbləri də qeyri-adi deyil, monitoring tələbidir. Görəsən, Avropa Parlamentini ekologiya heçmi maraqlandırmır? Belə, ermənilərin maraqları, özü də təxribatlara, terrora sərf ediləcək maddi maraqları bu məsələdən də daha önəmlidir bu qurum üçün? Heçmi öz imici haqqında düşünür Avropa Parlamenti və bunun nə demək olduğunu, daha dəqiq desək, ikiüzlülük olduğunu fərqləndirə deyilmi?

Çox "mötebər" bir beynəlxalq struktur Azərbaycan ərazilərinin az qala əsrin üçdə birinə yaxın müddət ərzində Ermənistan tərəfindən işğal altında saxlanıldığına elə həmin müddət ərzində də göz yumdu, amma

indi nədənsə gözlərini bərəldib ölkəmizin öz qanuni tələblərini "təcavüz", ekoaktivistlərin üç ay müddətində keçirdiyi dinc aksiyasını "blokada" kimi görməli olub. Bax, ən böyük ikiüzlülük elə budur. Öz yurd-yuvarından Ermənistanın işğalçılıq siyasəti sayəsində didərgin düşmüş bir milyondan çox azərbaycanlının məcburi köçkün halına düşməsinə, ermənilərin etnik təmizləmə siyasəti yürütməsinə göz yuman Avropa Parlamentinin ekoaktivistlərin dinc aksiyasına narahat olması, cəmi otuz min erməninin guya halına yanması çox eybəcər və ikiüzlü görünürmü? Bəlkə, Avropa Parlamenti xalqımıza məxsus olan ərazilərdə olan şəhərlərin, kəndlərin ermənilər tərəfindən dağıdılmasını, məşələrin yandırılmasını, təbiətə belə qənim kəsilmələrini bilmir? İşğaldan azad edilmiş ərazilərimizin Ermənistan tərəfindən işğal saxlanıldığı müddət ərzində necə xarabazarlığa çevrildiyini foto və videomateriallarda görməyibmi Avropa parlamenti? Heç görməsə belə, bu şəkildə ikiüzlülüyə haqqı çatdır, çünki görüb, bilib qərar verməsi gerekir, görmədən, həqiqəti bilmədən ikili standartlarla davamlı olaraq erməni dəyirmanına su tökməsi yox.

Görəsən, nəyə görə Avropa Parlamenti hələ də Ermənistanın mina terroruna reaksiya vermirdi? İşğal altında saxladığı torpaqları Azərbaycanın qələbəsi sayəsində tərk etmək məcburiyyətində qalanların həmin əraziləri minalamasına görə bir dəfə də olsun həmin struktur tərəfindən Ermənistan tərəfi qınanılıbmı? Qınanılmayıb, çünki Av-

Dünya ölkələri əhalisinin sayını artırmağa çalışır

Məlumat üçün qeyd edək ki, Rusiya, Ukrayna, Fransa, İsveç, Finlandiya, Çexiya kimi ölkələrdə çoxuşaqlı ailələrə təminatlarla bağlı müvafiq qanunlar qəbul olunub, ailələri daha çox uşaq dünyaya gətirməyə təşviq edirlər. Fransada 1921-ci ildən bəri "Böyük ailə" adlı dövlət proqramı həyata keçirilir. Uşaqların yaşı 20-dən azdırsa və qeydiyyatdan keçmiş vergi ödəyicisinsizsə, uşaqlı ailə müavinətləri və imtiyazları mövcuddur. Birdəfəlik müavinətlər ilk doğuşdan başlayır və əkiz və ya üçəm uşaq dünyaya gətirsəniz belə, hər uşaq üçün ayrılıqda birdəfəlik 950 avro ödənilir. Əgər övladlığa götürürsünüzsə, bu ödəniş 1900 avroya qədər artır. Ancaq uzunmüddətli uşaq müavinəti yalnız iki uşağınız olarsa verilir. Yəni cəmi bir uşağınız varsa, üç yaşına kimi gəlirdən asılı olaraq 92 və ya 184 avro verilir. Amma ailə tərkibinizi artırmaq niyyətinə düşsəniz dövlət sizə hər ay uşaqlara

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "Gender, ailə və demoqrafiya məsələlərinin işıqlandırılması" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

dir. İlk iki uşağa aylıq 219 avro, üçüncü uşağa 225 avro, dördüncü və sonrakı uşağa 250 avro aylıq müavinət verilir. Bəzi şərtlərə əməl edilsə valideynlərə vergidən azad uşaq müavinəti də verilə bilər. 2021-ci ildən etibarən bu müavinət evli cütlük üçün hər uşağa görə birdəfəlik 5,460 avro və ya uşağını tək böyüdən valideyn üçün birdəfəlik

uşaq üçün ödənilən müavinət ayda 7 avro artırılır. Əgər ailədə 3 uşaq varsa əsas müavinət məbləği hər uşağa görə 17 avro artıq olur, müavinət müvafiq olaraq 4 uşaq üçün 26 avro, 5 uşaq üçün 31 avro, 6 uşaq üçün 35 avro və 7 uşaq üçün 50 avro olaraq artır.

Üstəlik, ödənilən məbləğ uşaqların yaşına uyğun olaraq zamanla artır. Əgər uşağa 114 avro ödənilirsə, 3 yaşından 121 avro, 10 yaşından sonra 141 avro, 19 yaşından sonra isə 165 avro ödənilir. Əlil doğulan və ya sonradan əlil olan uşaqlar üçün əlavə 156 avro dövlət dəstəyi verilir.

Belçikada aylıq uşaq pulu 60-168 avro arasındadır. Məsələn, Flaman əyalətində doğulan hər bir uşaq üçün təxminən 1144 avro məbləğində birdəfəlik startap dəstəyi ödənilir. Brüsselə bu rəqəm 1122 avro və hər sonrakı doğuşa görə uşağa ödənilən məbləğ 510 avro təşkil edir. 2020-ci ildən sonra doğulan uşaqlar üçün 11 yaşa qədər ayda 152 avro, 24 yaşa qədər gənclərə əgər ali təhsili yoxdursa 163 avro ödənilir. Magistr təhsili alanlar üçün isə bu məbləğ 18 yaşdan 24 yaşa qədər 173 avro qədər təyin edilir.

Karyeraya, işə, rahatlığa və kasıblığa qurban verilən demoqrafiya

Dövrümüzdə ailədə uşaqların sayı ailənin strukturundan, ailə münasibətlərinin intensivliyindən, qadının işindən, tərəflərin təhsil səviyyəsindən və ailənin maddi imkanlarından asılı olaraq dəyişir. Ailənin maddi səviyyəsi, dünyagörüşü və qadının iş həyatının qaynar olması ilə əlaqədar olaraq doğulacaq uşaqların sayı günbəgün azalır.

Azərbaycanda ailələrə uşaqpulu verilmir, doğulan hər uşaq üçün dövlət 300 manat birdəfəlik ödəmə edir. İşləyən anaların uşaqları üçün 1 yaşınadək aylıq müavinət də nəzərdə tutulub, lakin uşaqpulu müavinəti təyin edilməyib. Çoxuşaqlı ailə deyilsə, ölkəmizdə 5 uşağa qədər müavinət verilmir, 6 uşaqlıqdan sonra dövlət dəstək göstərir. İctimaiyyət bu məsələdə dövlətin qanunlara dəyişiklik etməsinin tərəfdarıdır, çoxuşaqlılıq məfhumunun 3 uşağa qədər endirilməsi təklif edilir. Belə olarsa, Azərbaycanı yaxın gələcəkdə gözləyən demoqrafik problemlər də öz həllini tapmış olar.

Lalə Mehralı

Uşaq çox olarsa... Basılmaz Vətən!

Çoxuşaqlı ailələrə stiqma haradan qaynaqlanır?

Azərbaycan ailələri tarixən çoxuşaqlı olmağın tərəfdarı olub. Çox yox, cəmi 20-30 il öncə əgər ailənin 3 uşağı varsa, bu, onların az uşaqla kifayətlənməsi demək idi. İldən-ilə dəyişən fikirlər, yaşanan problemlər ailələrdəki uşaqların sayına da təsir etdi. Üç ikiye endi, iki bir oldu. İndi bir çox azərbaycanlı ailəsində 1 uşaq böyüyür. Paylaşmağı bilmədən, bölüşməyi öyrənmədən, özünə inamı olmayan nəsil yetişir.

Çoxuşaqlı ailələrə stiqma var

Hər nə qədər Azərbaycan ailəsinin "cırıtdan ailə" təhlükəsi gözləmədiyini iddia etsələr də, ölkəmizdə bu problem son 2-3 ilin ən ciddi sosial problemlərindən biri hesab edilir. "Cırıtdan ailə"lər adətən bir tək oğlan uşağı ilə kifayətlənir, Avropa ölkələrində bu bir qız övladı ilə də əvəzlənə bilər. Müsəlman toplumlarında qız övlad nəsil davamçısı hesab edilmədiyindən mütləq oğlan övlada sahib olmaq istəyən valideynlər könüllü olmasa da, "cırıtdan ailə" modelini böyütməyə qərar verirlər. Böyümə 2 uşaqla məhdudlaşdırılır.

Azərbaycanda çoxuşaqlı ailə görmək insanları narahat edir. Xüsusilə, bu uşaqlar orta və ya zəif maddi təminatlı ailədə doğularsa, ciddi stiqmaya məruz qalırlar. Ötən il 14-cü uşağı dünyaya gələn azərbaycanlı ailə də bu səbəbdən çox müzakirəyə səbəb oldu. Ata öz

əməyi ilə ailəsini saxlayır, dövlətdən yalnız çoxuşaqlılıq üçün təyin olunan müavinəti alır ki, bu da 14 uşağa görə ötən il üçün 700 manat edirdi. Son artıma görə ailədə ən az 6 uşağı olan qadına verilən aylıq müavinət hər uşağa görə 70 manatdır. Ata mətbuata dəfələrlə dedi ki mən övladlarımla ehtiyaclarımı yalnız özüm qarşılayıram, işləyirəm və ailəmə normal baxıram.

Çoxuşaqlılıq sağlam cəmiyyət deməkdir

Çoxuşaqlı ailələrdə böyüyən uşaqlar paylaşmağı, yardımlaşmağı, təkushaqlı ailələrdəki həmyaşıdlarından daha yaxşı bacarırlar. Uşaqlar bir-birinin əşyasından səliqəli istifadə etməyi, öz əşyalarının qədrini bilməyi və onları özündən sonrakı bacı-qardaşlarına ötürməyi məhz uşaq sayı çox olan ailələrdə öyrənirlər.

Bir çox tanınmış pedaqoq və psixoloqlar da deyir ki, çoxuşaqlı ailələrdə uşaqların kompleksləri az, özünə inamları çox olur, eqoist olmurlar, bölüşməyi bacarırlar. Amma təkushaqlı ailələrdə uşaqlar eqoist olurlar, ailədən kənarda uşağın özgüvəni çox aşağı olur. Bu baxımdan, ailədə çox uşağın olması pis deyil, amma yetər ki, dünyaya sağlam gətirmək, böyütmək, tərbiyə etmək işi düzgün aparılsın. Uşağa heç olmasa orta təhsil verilməlidir ki bu da dövlət hesabına aparılır və ailənin üzərinə xərc düşmür. Ailədə böyüyən uşaq 1 də olsa, 15 də olsa müəyyən dünyagörüşünə, təməl biliklərə və hər hansı bir peşəyə sahib olmalıdır.

görə dəstək göstərəcək.

Rusiyada hamı kimi qeydiyyatda düşən qadına hamiləliyin 6-cı həftəsindən doğuşadək aylıq 6.350 rubl (140 AZN) pul ödənilir. Doğandan sonra uşaq 3 yaşına çatanaqədər ayda 11.300 rubl (250 AZN), 3-dən 7 yaşına kimi hər ay 8.475 rubl (187 AZN), 16 yaşına kimi isə ayda 5.650 rubl (125 AZN) uşaqpulu ödənilir. Bundan əlavə doğulan hər vətəndaşı üçün dövlət 450.000 rubl (10.000 AZN) dəyərində sertifikat verir, bu məbləği valideyn əmlakı yatıra bilər, ipoteka ilə ev alanda ilkin ödəniş kimi verə bilər. 3-cü uşaq üçün isə torpaq sahəsi və yaxud ev verilir. Uşaqların 1 yaşına kimi əlavə qidası, bezi, meyvə pürələri, südü hər ay dövlət tərəfindən verilir.

Almaniyanın "Ailə təhlükəsizliyi" proqramı

Almaniya Avropada ən çox uşaq pulu ödəyən ölkələrdən biri-

4,095 avro müəyyən edilib.

Valideynlərin uşaq baxımı üçün xərclədikləri məbləğ (ildə 4000 avroya qədər) və məktəb xərcləri (ildə 5000 avroya qədər) vergidən çıxılır. Uşaq müavinətinə əlavə olaraq, bəzi valideynlər hələ də valideyni ilə yaşayan 25 yaşınadək hər subay uşaq üçün ayda 205 avroya qədər əlavə uşaq müavinəti ala bilərlər. Almaniya dövləti də birdən çox uşağı olanlar üçün "Ailə Təhlükəsizliyi" adlı bank hesabı açır və bütün müavinətləri buraya köçürür. Almaniya uşaq və gənclər üçün təhsil və səhiyyə xidmətləri də pulsuzdur.

Avropanın ikincisi - Avstriya

Avstriya dövlətin uşaqlara göstərdiyi dəstəyə görə Avropada ikincidir. Bu ölkədə birinci uşağa aylıq 114-165 avro müavinət verilir. Uşaqların sayının artması ilə bir uşağa ödənilən yardımın məbləği də tədricən artır. 2 uşaqlı ailədə hər

Nizami Gəncəvi-bütün bəşəriyyətə məxsus azərbaycanlı

Prezident İlham Əliyev: "Onun müdrikliyi və istedadı Azərbaycan xalqının müdrikliyinin təzahürüdür"

Nizami Gəncəvi bütün dünya Azərbaycan filosof-şairi kimi tanıyır və dünyanın tanınmış şəxsiyyətləri müxtəlif dövrlərdə söylədikləri fikirlərlə bunu təsdiq edirlər. Lakin yəqin bu, bir alın yazısıdır yaşayırıq ki, qonşularımız tarixən bizim olanları özlərininki kimi təqdim etməkdən utanmır və usanmırlar. Ermənistan və İranın belə yersiz iddialarına cavab tutarlı faktlarla verilsə də, lakin onlar öz xislətlərindən əl çəkmir, məqam düşən kimi yenə də iyrenc və gülünc fikirlərini gündəmə gətirməklə dünyanı özlərinə güldürürlər. Bu günlərdə Tehranda keçirilən "Nizami Gəncəvi həftəsi"nin açılış mərasimində İran XİN-in rəsmi sözcüsü Nasir Kənaninin Azərbaycan şairi Nizami Gəncəvi "fars zadəganlarından olan İran şairi" kimi təqdim etməsi kimi. Onun "Gəncəvi məhz İranın təsiri altında yaradıcılıqla məşğul olub" sözləri təbii ki, kökdən yanlışdır və Azərbaycana qarşı böyük sayğısızlıqdan başqa bir şey deyil.

Nizami Gəncəvi Azərbaycan şairidir və Azərbaycan xalqı zaman-zaman şairin irsinin yaşadılması işinin öhdəsindən layiqincə gəlib. Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev martın 9-da Bakıda işə başlayan "Dünya bu gün: Çağırışlar və ümidlər" mövzusunda X Qlobal Bakı Forumunun açılış mərasimində çıxışında deyib: Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzi dahi Azərbaycan şairi Nizami Gəncəvinin yaradıcılığına böyük hörmətlə yanaşır.

Nizami Gəncəvinin doğma Gəncə şəhərində dünyaya gəldiyini, orada yazıb-yaratdığını və orada da dəfn olunduğunu bildiren dövlətimizin başçısı qeyd edib: "Onun müdrikliyi və istedadı Azərbaycan xalqının müdrikliyinin və istedadının təzahürüdür".

Qədim Azərbaycan torpaqlarında məskunlaşan farslar nədən danışır?

Azərbaycanın şəxsiyyətləri, zəngin maddi və mənəvi sərvətləri həmişə türkləri sevməyənlər tərəfindən böyük qışqıqla qarşılanıb. İran və Ermənistan 30 il işğal altında qalan torpaqlarımızda əlbir olub bütün yeraltı və yerüstü sərvətlərimizi mənimsədikləri kimi, mənəvi dəyərlərimizi də mənimsəmək istəyindən kənar durmurlar. Milli musiqimizdən tutmuş musiqi alətlərinədək, xalçalarımızadək, milli mətbəximizdən adət-ənənələrimizədək özünü küləşdirmək arzusunda olan ermənilərə illərdir ki,

NİZAMİ GANJAVİ
(1141-1209)

İran da yoldaşlıq edir. Qarabağdakı minlərlə evlərin dam örtüyünü, qapı-pəncərəsini söküb-talayan bu iki qonşudan başqa nə gözləmək olar ki?.. Onlar üçün Azərbaycanın digər dəyərlərini mənimsəmək arzusu bütün bu hadisələrin fonunda o qəder adi görünür ki...

İranın Nizami Gəncəvinin fars olduğunu, İranın təsiri altında yazıb-yaratdığını vurğulaması, sözün həqiqi mənasında, böyük günahdır. Birincisi, ona görə ki, bu sözləri söyləyənlər bir baxsınlar, görsünlər kimin torpaqlarında özlərinə vətən qurublar. İkincisi, farsların başında olduqları molla rejiminin İran xalqının başına açdığı oyunlar fonunda Nizami Gəncəvi kimi bəşəriyyətə tərbiyə-təlim mücəssəməsi necə yetişə bilər. Bütün varlığı ilə əsrlərdir, ətrafa ölüm saçan, dar ağacları əhatəsində xalqı inlədən, əksər çoxluğu azərbaycanlılar olan ölkəsində ayrı-seçkiliyin bütün formalarını tətbiq edən, insanlara öz dilində danışmaq, oxumaq, təhsil almaq yaşayışı qoyan, bir telin görünməsi ilə qadınlara divan tutub onları ölüm kaloniyalarına göndərən, gənclərin əməyini istismar edib onları aşağı səviyyədə yaşamağa vadar edən, insanların sosial vəziyyətini sıfıra endirən və bu barədə danışanları gecə ilə yoxa çıxaran bir rejimin istismarı, təsiri altında Nizami Gəncəvi kimi bəşəriyyətə azadlıq, hüquq dərsi keçən, haqqın nahaqqa qurban olmasına çağıran, ədalətli həyatı boyu başı üzərində tutan, əsərlərinin hər birində yuxarı-

dan aşağıya baxanları rəzil edən, ibrətamiz kəlamları ilə dünya içərisində yeni bir dünya qurmaq istəyən, gənclərin ən yaxşı yolgöstəricisi, tövsiyədarı, nəsihətkeşi olan Nizami necə yetişə bilərdi? Görəsən Nizami Gəncəvinin İran təsiri altında yaşayıb-yaratdığını söyləyənlər məsələnin bu tərəfini fikirləşiblərmi? Dönüb Nizami dövrünün İranına, İran mühitinə çirkinliyinə nəzər sala bilərlərmi? Görə bilməyiblər ki, o mühitdə Nizami deyil, nizamlı bir insan yetişə bilməzdi? O təsir altında Nizami kimi azad, bəşəri filosof yetişə bilməzdi. Bu səbəblərdən də Nizami Gəncəviyə fars deməyin özü böyük günahdır. Hələ bunun şairin müqəddəs ruhuna hörmətsizlik, sayğısızlıq olduğunu demirəm.

Nizami Gəncəvi azərbaycanlıdır və Azərbaycan şairidir. Onun yaradıcılığı bütün bəşəriyyət tərəfindən bütün zamanlarda ölməzliklə, bu gün deyilmiş və yazılmış kimi qarşılanır.

Tək İran yox, həm də Ermənistan

Bir zaman ermənilər də Nizami Gəncəvinin fars şairi olduğunu iddia edəndə heç ağılıma gəlməzdi ki, bu, onlara İranın təsiridir. Deməli, qonşuluqda düşmənlərin əlbir olduğu anlamına həmin illərə bu günün primasından baxmaqla asanlıqla gəlmək olar. Araşdırma apararkən belə bir faktla qarşılaşdım.

Dövlət Elm və Texnika Sənədləri Arxivində böyük Azərbaycan şairi və mütəfəkkiri Nizami Gəncəvinin Bakıda abidəsinin qoyulması prosesində ermənilərin törətdikləri əngəllərlə bağlı xeyli faktlar var imiş. Bu barədə arxiv rəsmilərinin birinin söylədikləri: "1941-ci il fevralın 17-də Moskvada Nizaminin abidəsinin hazırlanması ilə bağlı layihə sənədlərinə baxılır. Memarlar Sadiq Dadaşov, Mikayıl Hüseynov, Xalq Əbdürrəhmanov və başqalarını Moskvaya dəvət etmişdilər. Nizaminin dəqiq surətinin tapılaraq abidədə ifadə edilməsi məsələsi son dərəcə ciddi məsələ kimi qarşıda dururdu. Bu işin ruhumuza uyğun səviyyədə həllinin istər-istəməz böyük anlaşmazlıqlara səbəb olacağını təxmin etmək olurdu. Farslar Nizami-ni fars şairi hesab edirdilər. Göründüyü kimi, məsələ siyasi mənə kəsb etməyə başlayırdı. Vaxtilə Məmməd Əmin Rəsulzadə yazırdı ki, "farsperəstlər və ermənilər Nizami-ni bizdən qopartmaq istəyirdilər".

Moskvada keçirilən müzakirələrdə ermənilər də iştirak edirdilər. Bakıda Nizaminin heykəlinin necə qurulması ilə bağlı kəskin mübahisələr yaranırdı. Türkü sevməyənlər israrla deyirdilər ki, əgər Nizaminin miniatür rəsmi belə yoxdursa, o zaman onun Azərbaycan türkü olduğunu təsdiq edən heykəli də müəmmalı olacaq. Ermənilər deyirdilər, nə ilə sübut edə bilərsiniz, təqdim edilən şəkil variantları həqiqətən Nizaminindir? Tələb olunurdu ki, bu variantlar geri qaytarılsın.

Ermənilər mümkün qədər bu ideyanın əngəllənməsini istəyirdilər. Onların məntiqinə qarşı cavab üçün memar Sadiq Dadaşov məruzə ilə çıxış edir. Onun məharətli arqumentləri erməniləri çıxılmaz vəziyyətə salır, vəziyyətin xeyrimizə həll olunmasına səbəb olur.

S.Dadaşov deyir ki, illərlə Azərbaycanın müstəmləkə altında yaşaması ona səbəb olub ki, farslar bundan yararlanaraq Azərbaycanın bir çox mənəvi sərvətlərini adlarına çıxıblar. Səbəbi də belə gətiriblər ki, konkret olaraq Nizami farsca yazıb. Ancaq Nizami bütün ruhuyla Azərbaycan-türk şairidir. Farslar həmişə əsaslandırmaq istəyiblər ki, feodal-patriarxal bir ölkə olaraq Azərbaycan Nizami kimi böyük şairi yetişə bilməzdi.

Məhz o zaman SSRİ-nin bir imperiya olaraq maraqları tələb edirdi ki, Azərbaycanın paytaxtı Bakıda Nizaminin heykəlinin qoyulmasına razılıq versin, həmçinin onun Azərbaycan şairi olması həqiqətinin arxasında dursun. Hər halda bu, mahiyyətə Moskvanın üstünlüyü sayılacaqdı: "Stalin bu qənaətə gəlir ki, hökmən Bakıda Nizaminin heykəli qoyulmalıdır. Təsədüfi deyil ki, 1941-ci ildə Le-

ninqrad dəhşətli mühasirədə olduğu zaman Nizaminin 800 illik yubileyi təntənə ilə qeyd edildi. Ermənilər hər zaman Nizaminin farslaşdırılmasını fikrini yeritmək istəsələr də, bir şey alınmayıb".

Dünya alimlərinin Nizaminin türk olması ilə bağlı fikirləri

Alman yazıçısı İohan Şerr: "Nizami ata tərəfdən türk idi".

Amerika tarixçisi Lev Siyozkin 1934-cü ildə SSRİ Yazıçılar Birliyinin Konqresində nümayəndə heyətinin üzvü kimi çıxış edərək Nizami Gəncəvi "Gəncədən olan türk" adlandırılıb. İran ədəbiyyatşünasları isə özləri vurğulayıblar ki, Nizami Gəncəvi farsca yazıb, lakin ondan türk ətri gəlir.

Ukrayna şairi Nikola Bajanın "Pravda" qəzetinin 3 aprel 1939-cu il sayında dərs olunan məqaləsində Stalinlə görüşündən danışır: Yoldaş Stalin mənə azərbaycanlı şair Nizami ilə bağlı danışdı, onun əsərlərindən sitat gətirdi, o, bu sözlərlə onu əsaslandırmağa çalışırdı ki, Nizami İran ədəbiyyatına vermək lazım deyil. Ona görə yox ki, farsca şeirlər yazıb, ona görə ki, o, öz poemalarında farsca şeir yazmağa məcbur olduğunu və öz xalqı ilə doğma dilində kontakta icazə verilmədiyini göstərir".

SSRİ Yazıçılar İttifaqının sədri Nikolay Tixonov: "Aydın ki, Nizami farsca yazıb, Azərbaycan xalqının düşmənləri olan burjuva tarixçiləri, İran millətçiləri tərəfindən Nizaminin fars şairi kimi qələmə verilməsi və onu vətəni Azərbaycanla əlaqəsinin olmaması faktı ilk dəfə deyil, lakin bu həyasız yalan heç kimi aldada bilmədi".

Qərb tədqiqatçılarından Hammer, Baxer, Rutter, Erdman, Atkinson, Duda, Vilson, Blend kimi şərqşünaslar Nizami-ni türk adlandırıblar.

Digər bir fakt: Nizami Gəncəvi 1188-ci il sentyabr ayının 24-də bitirdiyi "Leyli və Məcnun" əsərini türk dilində yazmaq istəyib. Əsəri türk dilində deyil, fars dilində yazmasını əmr edən Axsitanın hərəketləri onu çox qəzəbləndirir, amma oğlu Məhəmmədin xahişi ilə əsəri farsca yazmağa razılıq verir. Amma öz etirazını əsərdə belə şərh edir: Nə cürətim vardır əmrdən qaçam, nə də könüm vardır xəzinə açam".

Nizami irsinin görkəmli tədqiqatçısı Rüstəm Əliyev deyirdi ki, Nizami nəinki türk, hətta türkçü idi. Nizaminin əsərləri ilə ayaqüstə tanışlıq belə bu şəkildə danışmağa əsas verir. "Sirlər xəzinəsi"ndə qoca bir qadının sultan Səncərə irad tutması buna misal ola bilər: "türklərin şöhrəti tutmuş aləmi, sən türk deyil, bir hindlisənmi?", yaxud ölkələri ədalətdən güllü yazdı türklərin", deyən Nizami Türk Səlcuq dövlətindəki sosial ədaləti nəzərdə tutur.

Elə sonuncu fakt sübut edir ki, fars rejimində heç vaxt olmayan ədalətdən Nizami bəhs edə bilməzdi. Və dünyaya ədalətin çağırsı kimi gəlmiş şair kimlərsə xətrin xoş olması üçün yazan şairlərdən də deyildi. Bu səbəbdən də məhz yazdıqları onun türklüyünü sübut edir. Kimlərsə Nizaminin zorla özlərinə məxsus olmasını iddia etmələrinə baxmayaraq.

Nizami Gəncəvi-bütün bəşəriyyətə məxsus azərbaycanlı

Prezident İlham Əliyev:
"Onun müdrikliyi və istedadı
Azərbaycan xalqının
müdrikliyinin təzahürüdür"

Əvvəl Səh. 11

Fars dili şeir dili, ərəb dili elm dili, türk dili isə herb dili kimi qəbul edilmişdi

Akademik İsa Həbibbəyli yazır: Nizami Gəncəvinin dünyaya, bütün bəşəriyyətə məxsus olması barədə heç bir mübahisə, fikir ayrılığı yoxdur. Bu mənada, Qərb də, Şərq də Nizamiden ümumbəşəri idealları özündə əks etdirən əsərlərin dahi yaradıcısı kimi ürəkdolusu söz açaır. Lakin təəssüf ki, hələ də Nizaminin fars-tacik, yaxud fars ədəbiyyatını təmsil etməsi və ya ümumi şəkildə müsəlman xalqlarına aid şair olması fikrini irəli sürən bəzi mülahizələr mövcuddur. Və bu qəbildən olan fikirlərin sahiblərinin ən çox istinad etdikləri amil dil faktorudur. Həlbuki Nizami Gəncəvinin yaşadığı XII-XIII əsrlərdə fars dilində yazıb-yaratmaq tək-cə Azərbaycanda deyil, Anadoluda, Qafqazda, Orta Asiyada, Hindistanda, ümumən, Şərq xalqlarının ədəbiyyatlarında qəbul olunmuş qaydalardan biri idi. Şərqdə uzun əsrlər, o cümlədən Nizaminin zamanında da "fars dili şeir dili, ərəb dili elm dili, türk dili isə herb dili" kimi qəbul edilmişdi. Qoca Şərqin böyük dühası olan onlarla şairlər və alimlər mənsub olduqları xalqların dilində deyil, ərəb-fars dillərində yazıb-yaratmışlar. Hətta öz zamanında bunun bir çox üstünlükləri də var idi. Əvvəla, ərəb-fars dillərində elmi-ədəbi əsərlər yazmaqla görkəmli sənətkarlar, geniş mənada, ümumşərq məkanında oxunmaq, tanınmaq imkanları qazanmışlar. İkincisi, bu dillərdə danışan xalqlar avropalılara bəlli olduqları üçün ərəb-fars dilində yazıb-yaratmaq sənətkarların Qərbdə çıxışlarına da münasib şərait yaratmışdır. Üçüncüsü, ərəb-fars dillərini bilməklə Nizamilər Şərq xalqlarının tarixini, ədəbiyyatlarını və mədəniyyətlərini öyrənmək, əsərlərinin mövzularını, süjetlərini və qəhrəmanlarını çox geniş ictimai-tarixi mühitdən almaq imkanı əldə etmişlər. Beləliklə, Azərbaycanda ədəbiyyatın əhatə etdiyi coğrafiyada təbii olaraq fars dili daha geniş məkanı özündə cəmləşdirmişdir. Bu mənada, Nizami Gəncəvi Şərqin qüdrətli sənətkarıdır - dedikdə, ən azı aşağıdakılar nəzərdə tutulur: Nizami İslam dininə mənsub olan böyük şairdir; O, ilk növbədə, Şərq aləmində tanınıb şöhrət qazanmışdır; Onun əsərlərində Şərq xalqlarının həyatı özünün geniş bədii əksini tapmışdır; Nizami Gəncəvi Şərq ölkələrində qəbul olunmuş dildə yazıb-yaratmışdır; Şairin əsərləri Şərqdə daha çox oxunur. Türk-müsəlman dünyasında sanki hər xalq Nizami Gəncəvinin əsərlərində öz taleyini görür, çarəsini axtarıb tapa bilir.

Bütün bunlarla bərabər, Nizami Gəncəvinin Azərbaycan xalqına mənsub sənətkar olması şübhəsizdir. O, dünya ədəbiyyatının və Şərqin görkəmli sənətkarı

olmaqla bərabər, həm də konkret olaraq qədim tarixə malik olan Azərbaycan xalqının böyük oğlu, qüdrətli şairi və görkəmli mütəfəkkiridir.

Nizami Gəncəvinin əsərlərində Azərbaycan mövzusunun özünəməxsus yeri vardır. Azərbaycanın qədim Bərdə şəhərini vəsf etdiyi məqamlarda şairin Vətən sevgisi aşkar nəzərə çarpır. "Xosrov və Şirin" poemasında Kəpəz dağının, "İsgəndərnamə"də Dərbənd qalasının təsvirində də Nizami Gəncəvinin doğma Azərbaycana dərin məhəbbəti yüksək bədii səviyyədə ifadə olunmuşdur.

Nizami Gəncəvinin Bərdə hökmdarı Nüşabəyə münasibətində də eyni doğr-malıq hiss olunur. Şair özünün ədalətli hökmdar konsepsiyasını Azərbaycan hökmdarı Nüşabə obrazı ilə yeni çalarlarla zənginləşdirmişdir. Bəlkə də, Bərdə hökmdarı Nüşabə Nizami Gəncəvinin düşündüyü ideal hökmdar obrazının yekunudur. Dünyanı fəth etmiş Makedoniyalı İsgəndəri özünün ağıllı fikirləri ilə heyrləndirməyi bacarmış Azərbaycan qadın hökmdarı Nüşabəni şair rəğbətə vəsf etmiş, onun aydın bədii obrazını yaratmışdır:

Ağıllı, tədbirli olması, müdrikliyi ilə dünyaca məşhur olan Makedoniyalı İsgəndəri mat qoyması Nizami Gəncəvinin Azərbaycan hökmdarı Nüşabənin təmsalında əsl ədalətli hökmdar obrazını yaratdığını düşünməyə əsas verir.

Nizami Gəncəvinin Şirvanşah Axsitanın "Leyli və Məcnun" mövzusunda fars dilində əsər yazdırmaq təklifini qəzəblə qarşılaması faktı da şairin azərbaycanlı olmasını təsdiqləyən amillərdəndir. Şirvanşah Axsitanın məktublarından "Türk dili yaraşmaz şah nəslimizə, Əs-kiklik gətirər türk dili bizə" kimi misraların Nizami Gəncəvinin narazı salması şairin azərbaycanlı olduğunu açıq şəkildə göz önünə gətirir. "Leyli və Məcnun" poemasında həmin münasibətlə yazılmış aşağıdakı misraları yalnız azərbaycanlı şair ifadə edə bilərdi:

Qulluq halqasına düşdü qulağım,
Qan vurdu beynimə, əsdi dodağım.
Nə cürətim vardı ki, evdən qaçım,
Nə də gözüm vardı xəzinə açım.
Ömrüm viran oldu, solub-saraldım,
Bu əmrin önündə cavabsız qaldım.

Bəli, faktlardan da göründüyü kimi, Nizami Gəncəvi dövrünün tələbinə, təkidinə görə fars dilində yazmalı olub. Lakin bu, o denək deyil ki, Nizami farsdır, İran təsiri altında yazıb-yaradıb. Xeyr. Bütün dünyaya Nizaminin Azərbaycan şairi olduğu gün kimi aydındır. Bunu onun parlaq, həmişəyaşar əsərlərində görməyənlər məhz fars rejiminin özünü görə bilməməsindəndir. Göre bilsəydi, bir kənardan baxardı, bütün eybəcərliklərini görə bilərdi. Bəlkə bundan sonra Nizami Gəncəvi kimi dahi bir filosofun ona aid olmadığını da görə bilərdi...

Mətanət Məmmədova

ŞƏRH + AKTUAL

Ara Vardanyan: "Paşinyan Ermənistanı növbəti məğlubiyyətə sürükləyir, müharibə uzaqda deyil"

Erməni ictimai xadimi tarixi torpaqlarımızın geri qaytarılacağını dedi

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın 44 günlük müharibənin ağır sonluğundan nəticə çıxarmayaraq 2020-ci ilin noyabrından hazırkı dövrə qədər sülhün əldə edilməsi yönündə başlatılmış prosesi bu və digər şəkildə pozmaq cəhdləri ilk növbədə erməni xalqını, həmçinin bütövlükdə ölkəni ağır və çıxılmaz vəziyyətə doğru aparmaqdadır.

"Nikol Paşinyan erməni tərəfinin 44 günlük müharibədə məğlub olması üçün nəhəng iş görüb"

"Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan erməni tərəfinin 44 günlük müharibədə məğlub olması üçün nəhəng iş görüb". SİA xəbər verir ki, bu sözləri Ermənistanın tanınmış ictimai xadimi Ara Vardanyan verelq.am saytına müsahibəsində bildirib.

**Nikol Paşinyanın 5 il əvvəl Azərbaycan Prezidenti ilə
Düşənbə görüşünü xatırladan Vardanyana görə...**

Vardanyan əslində həmin işin illər əvvəl başladığını deyib. Hələ 2018-ci ildə Düşənbədə keçirilən beynəlxalq tədbir zamanı tərəflərin bir-birinə atəş açmayacaqları ilə bağlı şifahi razılığa gəldiklərini xatırladan Vardanyan onu da qeyd edib ki, həmin görüşdən sonra həqiqətən də bir müddət atəşkes rejiminə riayət olundu. Bu görüşdən keçən 2 ildə isə Azərbaycan silahlanmaqla, mövqelərini möhkəmləndirməklə işini davam etdirdi. Belə ki, bütün təmas xətlərində fəal şəkildə mühəndis-istehkam işləri aparıldı və s.

Vardanyan buna baxmayaraq, Paşinyanın müharibənin hər an baş verə biləcəyi faktından uzaq olduğunu da deyib və bildirib ki, müharibəyə hazırlıq yerinə erməni baş naziri peşəkar hərbiçilərə qarşı cinayət işləri açdırır, ordu-da qəbul edilməz dəyişikliklər həyata keçirir.

**"Hazırkı proseslər təəssüf ki, məğlubiyyətə hazırlıqdır.
Yeni müharibə isə heç də dağların arxasında deyil".**

Erməni ictimai xadimi hazırda da eyni situasiyanın davam etdiyini bildirib. Sİ-TAT: "Hazırkı proseslər təəssüf ki, məğlubiyyətə hazırlıqdır. Yeni müharibə isə heç də dağların arxasında deyil".

Vardanyan təmas xətlərində baş verən silahlı insidentləri misal gətirərək bildirib ki, əgər müharibə başlasa onun proqnozlarına görə, zərbə altında nəinki Sünik (Zəngəzur), eləcə də digər tarixi Qərbi Azərb aycan torpaqlarının - Geqarkunikin (Basarkeçər), Vayotdzorun (Dərələyəz), Tavuşun (Qazaxın tarixi əraziləri) da Azərbaycana geri dönəcəyini deyib.

Rövşən RƏSULOY

Dil ünsiyyət vasitəsidir və hər bir xalqın müstəqilliyinin əsas atributlarından biridir. Bir xalqı məhv etmək üçün onun dilinin əlindən alınması əsas amillərdəndir. Dil həm də dünya haqqında təsəvvür yaradan təbii intellektual sistemdir və hər bir dil ayrılıqda dünya haqqında bilik, dünyanı görmək və anlamaq üçün vasitədir. Hazırda Yer üzündə 7000-ə yaxın dil mövcuddur və dünyanın yeddi dili dünya dilləri hesab olunur: ingilis dili, ispan dili, ərəb dili, rus dili, fransız dili, alman dili, portuqal dili. Dilin yoxa çıxması bütöv bir biliklər sisteminin qeybə çəkilməsi kimi xarakterizə olunur. İstənilən bir xalqın dilinin məhvi, sıradan çıxarılması xalqların çoxəsrlik yaddaşının yoxa çıxması deməkdir. Bu gün müasir, sivil dünyada yaşadığımız zamanda, xüsusilə də özünü dünya xalqları arasında demokratik ruhlu və əməlli dövlət kimi təqdim edənlər təəssüflə qeyd etməliyik ki, diktələrdə insanların hüquqlarını pozulmasına hökm verməkdə davam edirlər. Bu günlərdə Korsikanın yerli parlamentində Korsika dilinin qadağan edilməsi ada sakinlərini yenidən qəzəbləndirib.

Fransanın sərgilədiyi tarixi müstəmləkəçilik, insanların qətlə yetirilməsi bir daha deməyə əsas verir ki, bu dövlətin artıq demokratiyadan danışmağa haqqı yoxdur. Fransa hakimiyyətinin insanların dilinə olan münasibətinin qəzəblə qarşılanması onların ucaldılan haqq səsidir. Korsikada baş verən hadisələr diqqətdən kənarda qalmır və Bastia inzibati məhkəməsi yerli parlamentdə müzakirələrin Korsika və fransız dilləri olduğunu bildiren prosedur qaydalarının müddəalarını ləğv edib. Məhkəmə hesab edib ki, bu müddəa Fransa Konstitusiyasının 2-ci maddəsinə ziddir. Qərar mərkəzi hökumətin adadakı ən yüksək nümayəndəsi olan Korsika prefekti tərəfindən qaldırılan məhkəmə iddiasından sonra, eləcə də Emmanuel Makron administrasiyasının yerli siyasətçilərlə Korsikaya daha çox muxtariyyət verilməsi barədə danışıqlar apardığı bir vaxtda qəbul edilib. Muxtariyyət tərəfdarı olan aparıcı siyasətçilər məhkəmə qərarını dərhal tənqid ediblər. Adanın icra şurası və Korsika Assambleyasının sədrləri bildiriblər ki, bu qərar Korsika parlamenti üzvlərini debatlar zamanı öz dillərində danışmaq hüququndan məhrum etmək deməkdir. Adanın seçilmiş məmurları apellyasiya şikayəti veriblər. Məmurlar Korsika dilinin yaşaması və inkişafı üçün fransız dili ilə yanaşı, ona da rəsmi status verilməsinin lazım olduğunu söyləyiblər.

HÖKM AYRI-SEÇKİLİK VƏ BEYNƏLXALQ QANUNLARIN POZULMASIDIR

Müstəqillik tərəfdarı olan "Core in Fron-

te" partiyası tviter hesabında bu qərarı "rüsəvayçı" hesab edib. Məhkəmə qərarı və onun motivasiyası yalnız konstitusiyaya yenidən baxılmasının mütləq zərurətini təsdiqləyir, xüsusən də, Korsika dilinin rəsmi statusunu təmin etmək, onun yaşaması və inkişafı üçün vacib şərtir. "Korsikada yalnız fransız dilinin istifadə olunma biləcəyinə dair hökm ayrı-seçkilik və beynəlxalq qanunların pozulmasıdır, çünki ingilis dili dövlət universitetlərində də istifadə olunur, lakin Korsika dili qadağandır", - deyərək BMT-nin azlıqlar üzrə xüsusi məruzəçisi Fernan de Varen özünün tviter hesabında müvafiq qərarın ədalətsiz olduğunu qeyd edib. Əlbəttə ki, separatizmə qucaq açan Fransanın bu addımı onun niyyətini üzə çıxarır.

Korsikalıların azadlıq mübarizəsini qan

ində boğmaba cəhd edən Fransa 1768-ci ildə buranı işğal etmiş və bu regionda törətdiyi qətl və vəhşilik aksiyalarının sayı artıq bəlli deyil. Qeyd edək ki, 1729-cu ildə Korsika sakinləri Genuyadan 4 əsrlik asılılığa son qoymaq üçün mübarizəyə başlayır və 1735-ci ildə özlərini müstəqil elan edirlər. Genuya Fransanın dəstəyi ilə adanı yenidən fəth etməyə çalışır. Məğlub olan üsyançılar 1755-ci ildə Paskal Paolinin başçılığı ilə yenidən müstəqilliyini bərpa etməyə çalışır. Elə həmin il müasir tarixdə tez-tez ilk demokratik konstitusiya sayılan Korsika

lıq Cəbhəsi (FLNC Canal-Historique) və muxtariyyət tərəfdarları (FLNC Kanalı). 1998-ci ilin fevralında Korsika prefekti Klod Erinyakin Ayaçço küçəsində öldürülür. FLNC-ə yaxın İvan Kolonna ömürlük həbs cəzasına məhkum edilir. 2014-cü ildə yaydığı mətbuat açıqlamasında FLNC silahlı mübarizəni dayandıracağını elan edir. Vəziyyət sakitləşir. 2015-ci il dekabrın 13-də muxtariyyətçiləri və separatçıları birləşdirən "P? a Corsica" (Korsika naminə) millətçi partiyası 35 faizdən çox səsə ərazi seçkilərinin ikinci turunda qalib gəlir. Koalisiya 2017-ci ildə ikinci turda böyük səs çoxluğu ilə (56 faiz) yenidən seçilir və Korsika Assambleyasında üstünlük əldə edir. Bu qələbə "Korsika kollektivi"nin yeni statusuna əlavə olaraq, muxtariyyətə doğru dialoq təklif edir.

Ancaq 2022-ci ildə İvan Kolonna-nın həbsdə öldürülməsi ilə vəziyyət yenidən

Konstitusiyası qəbul edilir. O, icra, qanunverici və məhkəmə hakimiyyətini bir-birindən ayırır, qadınlar da daxil olmaqla, bütün ailə başçıların ümumi seçki hüququnun əsasını qoyur.

Genuya 1768-ci il 15 may tarixli Versal müqaviləsi ilə de-fakto nəzarət etmədiyi Korsika üzərində hüquqlarını "müvəqqəti" olaraq Fransaya verdi. Fransa kralı XV Lüdovik Korsika Respublikasının müstəqilliyini tanımaqdan imtina etdi və ölkə ilə birləşdiyini elan etdi. 1769-cu ildə Paskal Paolinin qoşunları məğlub olur, o, Böyük Britaniyaya qaçır. Nəticədə Korsika Fransanın idarəçiliyinə keçir. 1790-cı ildə fransız inqilabçılar Paskal Paolini adanın komandiri təyin etmək üçün geri çağırırlar. Milli Konvensiya ilə (1792-ci ilin sentyabrından 1795-ci ilə qədər Fransanın siyasi rejimi) fikir ayrılığı və terrordan narahat olan P. Paoli 1794-cü ildə Böyük Britaniyanın himayəsi altında Korsika Krallığının yaradılması üçün danışıqlar aparır. 1796-cı ildə "Gözəl adası" Fransanın tərkibinə keçir. Paskal Paoli və onun Konstitusiyası Korsikanın müstəqilliyinin simvolu kimi tarixdə qalır.

KORSİKA ADASI MÜSTƏQİLLİYİ UĞRUNDA MÜBARİZƏ APARIR

1990-cı illərdə Korsika müstəqillik və muxtariyyət tərəfdarları arasında parçalanma baş verir. Nəticədə iki əsas qol yaranır: müstəqillik tərəfdarı olan Korsika Milli Azad-

kəskinləşir, o cümlədən etiraz nümayişləri və müstəqillik tələbləri yenidən gündəmi bürüyür. Vəziyyəti sakitləşdirmək üçün adaya səfər edən daxili işlər naziri Jerald Darnan ona muxtariyyət verməyə açıq olduğunu vəd edir.

Korsika dilinin fransız dili ilə ortaq rəsmi olması uzun illər tək cəmiyyətlərin deyil, həmçinin adanın rəhbərliyinə seçilənlərin də tələbi olub. Korsika dilinin fransız dili ilə eyni şəkildə tanınması hazırkı tələblərin əsasını təşkil edir. Korsika adasında ikidillilik ideyası hələ 1980-ci illərin sonunda sosiolingvistik Jan-Batist Marselesi tərəfindən nəzəriyyəyəşdirilib. Seçki kampaniyası çərçivəsində ilk dəfə adaya səfər edən Emmanuel Makron Regional Dillər üzrə Avropa Xartiyasının ratifikasiyasını üzərinə götürməsinə baxmayaraq deyib: "Respublikanın dili fransız dilidir və bu, Konstitusiyamızda təsbit olunub. Bu dəyişməməlidir". Bununla da regional Korsika dili ilə bağlı millətçilərin tələbinə son qoyub. Beləliklə təxminən 150 min nəfərin danışdığı korsika dili yox olmaq təhlükəsi ilə üz-üzədir. Fransa beynəlxalq arenada xalqların azadlıq və ədalətlə bağlı arzularına sədd çəkərək bəşəri cinayətlərin müəllifinə çevrilib. Bu illər ərzində Korsikada törətdiyi bəşəri cinayətlərə görə cəzasız qalması Fransanın bu əməllərini dvama etməsinə "imkanlar açıb"dır. Müasir dünyanın gözü qarşısında Korsikanın informasiya blokada-sına alınması, antiterror əməliyyatları adı altında adanın azadlıq mübarizəsinə qarşı Fransa hökumətinin addımları onun represiya siyasətinin "uğurla" gerçəkləşməsinə səbəb olan amillərdir.

Korsika adası bu gün müstəqilliyi uğrunda mübarizə aparır və bu mübarizədə "azadlıqdan" dem vuranlarla üz-üzədir.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Dünyada qadınlar hansı gözəllik qəliblərinə salınır?

dan istifadə edirlər ki, onlar da boyunlarını daha uzun göstərmək üçün istifadə olunur.

Asiya-Çin

Asiyalılar nə qədər ağarsa, bir o qədər gözəl hesab olunur. Dünyanın bir çox ölkəsində, məsələn, Çində ağ dəri ideal hesab edilir və qadınlar günəşdən qaçmaq üçün əllərindən gələni edirlər. Son illərdə sağlamlıq və gözəlliyin açarı kimi qəbul edilən ağ dəri yeni bir trend olaraq sürətlə məşhurlaşmışdır.

ABŞ

Amerikada qaralmaq gözəllik əlaməti hesab olunur. Bu, həm də sosial status kimi qəbul edilir. Çünki bu, tropik tətillər və ya çimərlikdə asudə vaxt keçirmək imkanına sahiblərə aiddir.

varsa, normal olaraq narahat olunur. Amma Efiopiya qadınlarının gözəlliyi ifadə etmə üsulu hesab olunur. Efiopiyanın Karo qəbiləsinin kişiləri üçün çapıqları olan qadınlar gözəl və cazibədar görünür.

Qırmızı saç və qırmızı dəri

Namibiyanın şimal-qərbindəki yarı köçəri qəbilə olan Himba qadınları üçün məhsul otjizdir, ətirli qırmızı oxra və yağdan hazırlanmış pastadır. Bunlar qırmızı rəng vermək üçün dərilərinə və saçlarına tətbiq olunur. Buna görə də onlar "Namibiyanın ikonik qırmızı qadınları" kimi tanınır və hər il dünyanın hər yerindən fotoqraflar tərəfindən ziyarət edilir.

Bəmbəyaz dişlər

Daha çox hip-hop mədəniyyətinin üstünlük verdiyi dəbdəbəli qızıl və almaz dişlər indi Amerika pop mədəniyyətinin bir parçasına çevrilir. Lady Gaga kimi qadın məşhurlar da az qala sərvət dəyərinə olan bu dişlərə üstünlük verirlər.

İranda gözəl burun vacibdir

İranda plastik cərrahiyyə bir az fərqli mənə daşıyır. Bir çox iranlı qadın üçün rünpplastika sadəcə pis göründüyü üçün edilən bir iş deyil, demək olar ki, hər bir qadının istədiyi bir şeydir. İran dünyada ən çox burun əməliyyatı edilən ölkədir. İranlı qadınlar üçün bu, təkəcə status simvolu deyil, həm də yaxşı həyat yoldaşı tapmağa çalışmanın bir yoludur.

Bütün bunlarla yanaşı ölkəmizdə də xanımlar bir-biri ilə gözəllik uğrunda yarışır. Belə ki, onlar hər cür dərməndən istifadə edirlər ki, arıqlasınlar, yaxud da hər xırda şey üçün bıçaq altına yatırlar. Ölkəmizdə də daha çox ağ dəri, incə üz cizgilərinə sahib olan və bəliqətli xanımlar gözəl hesab edilir. Lakin son illər arıq dəbli qadınlar daha çox populyardır. Həmçinin, makiyajsız qadınlar bizdə də gözəl hesab olunur.

Ayşən Vəli

Bəziləri üçün gözəllik estetikə, digərləri üçün isə məhsul, bəzən ənənə, hətta özlüyündə bir həyat tərzidir. Həmişə fərdi bir anlayış olsa da, gözəllik əslində yaşadığımız yerdən asılı olaraq dəyişir. Hər mədəniyyətin öz gözəllik standartı var, yeni Hollivudda cazibədar hesab edilən biri, məsələn, Afrikada belə olmaya bilər. Bir söz-lə, ölkədən ölkəyə fərq var. Bəzi ölkələr gözəllik formullarını minimuma endirir, digərləri isə mükəmməl görünmək üçün sərvət ödəyir. SİA mövzu ilə bağlı araşdırma aparıb.

Gözəl fransız qadınları

Fransada makiyajsız çölə çıxanda özünü daha rahat hiss edə bilərsiniz. Çünki burada təbii gözəlliyə üstünlük verirlər. Fransız qadınları makiyajdan daha çox geyim, saç baxımı və təbii gözəlliyə önəm verir. Fransız qadınları təbii xüsusiyyətlərini vurğulamaq üçün makiyajı minimuma endirirlər. Onlara görə xarici görünüşünüzə çox vaxt və səy sərf etdiyiniz kimi görünürsünüz, əsl Paris gözəli deyilsiniz.

Afrika

Afrikalılar dolğun bədən xətlərinə üstünlük verirlər. Qərbdə son illərdə daha dolğun bədən xətlərinə sahib qadınlar qəbul etməyə başlasa da, qeyri-mütənasib bədən tipləri hələ də çox qəbul edilmir. Digər tərəfdən, bəzi ölkələrdə vəziyyət əksinədir. Bəzi afrikalı kişilər artıq çəkili qadınları daha cazibədar hesab edir və onların daha dolğun cizgilərə sahib olmasını istəyirlər, bəlkə də arvadlarına onlara yaxşı baxdıqlarını göstərmək istəyirlər. Yamaykada geniş ombalara sahib olmaq çox vacibdir. Əslində bəzi Yamaykalı qadınlar bunun üçün plastik əməliyyat etməyə üstünlük verirlər.

Braziliya

Bədəndəki qıvrımlar Braziliyada hələ də çox populyardır. Zəriflik illərdir qərb ölkələrində qadınlar üçün ideallaşdırılmış bədən tipi olub, lakin son illərdə vəziyyət bir qədər dəyişib. Braziliyada böyük budlar hələ də əksər braziliyalı kişilər üçün seksual sayılır.

Venesuela

Ölçülər Venesuelada standartdır. Burada müəyyən formada olmaq üçün təzyiq var: böyük sinə, incə bel, iri omba. Qadınlar bu xüsusiyyətlərə sahib olmaq üçün bir sıra əməliyyatlardan əl çəkmirlər.

Geniş boyunbağlar, mənsubiyyət simvolu

Baxdığımız sənədli filmlərdə bir çoxumuz aksesuar kimi boyunlarına enli boyunbağı taxan qadınlara rast gəlirik. Tayland və Birma (Myanma) bölgələrində tez-tez görünən bu maraqlı zینət əşyaları orada yaşayan qadınların mənsub olduqları tayfaların simvolu hesab olunur. Bölgə qadınları demək olar ki, həmişə bu enli boyunbağları

hib olduğunuzu göstərir. Lakin bir çox Asiya ölkələrində bu belə deyil. Məsələn, Çin və Koreya kimi yerlərdə zaqar almaq sosial vəziyyətin pis olduğunu göstərir. Bu mədəniyyətlərdə insanın dərisi nə qədər tünd olarsa, sosial təbəqəsi də bir o qədər aşağı hesab olunur. Bu, insanın çöldə çoxlu iş gördüyünü göstərir. Əksinə, asiyalı insanın dərisi nə qədər açıq olsa, sosial təbəqəsi bir o qədər yüksək və gözəlliyi də bir o qədər çoxdur deməkdir. Qadınlar dərilərini ağ saxlamaq üçün günəş çetiri ilə çölə çıxırlar, hətta dərinin ağardılmasını düşünməyə qəder gedirlər.

Efiopiya

Efiopiyalılar yara izlərini cəlbedici hesab edirlər. Bir çox ölkələrdə insanda çapıq

"Bakı Qarabağın qalan hissəsini öz nəzarətinə qaytarmaq üçün hərbi gücdən istifadə edə bilər"

Rusiyalı ekspert: İrəvanla Bakı arasındakı sülh sazişi bütün məsələlər üzrə heç bir hiylə olmadan həll olunmalıdır

Rusiya Siyasi Araşdırmalar İnstitutunun direktoru Sergey Markov "Moskva-Bakı" portalına Qarabağ ətrafında gərginlik və yaranmış vəziyyətlə bağlı fikirlərini bildirib. Politoloq Ermənistanın sülh danışıqlarında hiylələrə əl atmasını da şərh edib. Ekspertin fikirlərini oxucularımıza təqdim edirik.

Qarabağda separatçıların təxribatı haqqında

Qarabağda baş verən son hadisə qeyri-qanuni erməni silahlı qruplaşmasının Qarabağda hərbi təhizatının cinayət sxeminin pozulduğundan xəbər verir. Belə qruplaşma üçtərəfli müqavilədə qanuni olaraq təsbit edilməyib. Ermənistanın belə qruplaşmasının olması isə razılaşmanın pozulmasıdır.

Ötən il dekabrın əvvəlində Azərbaycanlı ekofəalları Laçın yolunda piketə başlamasından sonra Ermənistanın Qarabağdakı birləşmələri silahla təmin etmək imkanı itib. İndi biz görürük ki, təcürük necə dolay yollarla gedir. Azərbaycanın separatçıların avtomobilini yoxlaması erməni birləşmələrinin daha böyük təxribatı ilə başa çatıb, nəticədə hər iki tərəfdən ölüm olub.

Hadisə Qarabağda qeyri-qanuni erməni birləşmələrinin olması ilə bağlı problemin daha da böyüyəcəyindən xəbər verir. Azərbaycan Ermənistandan bütün silahlı birləşmələrin bu ərazidən çıxarılmasını tələb etməkdə getdikcə daha sərt olacaq (bu ədalətlidir). Çünki onlar təhlükəsizlik riskidir. Görünür, Ermənistan bu millətçi hərbi dəstəni Qarabağda saxlamaq üçün hiyləgərcəsinə fursət axtarmağa davam edəcək.

Azərbaycanla Qarabağ erməniləri arasında danışıqların başlanması haqqında

Hesab edirəm ki, Azərbaycan hakimiyyətinin nümayəndələri ilə Qarabağın erməni icmasının nümayəndələri arasında danışıqların başlanması Azərbaycanın erməni icmasının Azərbaycan cəmiyyətinə inteqrasiyası istiqamətində tutduğu strateji xəttin təzahürüdür, eyni zamanda, bu, Aİ-nin Ermənistanda missiyasının yaranması ilə bağlı yaranmış münaqişənin nəticələrindən biridir.

Məsələ burasındadır ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında yaranmış problemlə vəziyyəti həll etmək üçün növbəti bütün Qarabağın Bakının nəzarəti altına qayılması, erməni icmasının bu ərazini tərk etməməsi, əksinə, öz ərazilərində qalması çox arzuolunandır. Qarabağ əhalisi Azərbaycan cəmiyyətinə inteqrasiya olunur. Bu, Azərbaycanın imicini bütün dünyada xeyli gücləndirir və bir çox başqa məsələlərin həllinə imkan verərdi.

İndi Avropa mediasının diqqəti

Qarabağ ermənilərinə xeyli yaxınlaşanda (Aİ-nin missiyası Ermənistanda peyda olandan sonra) rəsmi Bakının Azərbaycan hakimiyyəti ilə Qarabağın erməni icması arasında əlaqə yaratmaq addımları diqqəti cəlb edəcək.

Azərbaycanın Qarabağın erməni icması ilə onların hüquq və təminatlarını müzakirə etməsi Rusiyada çox müsbət qarşılanır. Qarşılıqlı ittihamların intensivliyini azaltmaq, Qarabağın erməni icmasının Azərbaycanla inteqrasiyası məsələsində konkret fəaliyyətə keçmək lazımdır. Axi ermənilərin sülh yolu ilə inteqrasiyası sülhün təminatı olmadan mümkün deyil. Hər kəs yaxşı bilir ki, Ermənistan azərbaycanlılara qarşı etnik təmizləmə aparıb. Azərbaycan isə erməni əhalisinə təminat verir ki, heç bir qisas olmayacaq.

Sülh müqaviləsində Qarabağla bağlı bəndin olmamasına rəsmi İrəvanın razılığı haqqında

İrəvanın Azərbaycanla imzalanan sülh sazişinin mətnində Qarabağla bağlı bəndin yer almaması ilə razılaşmasının hekayəsi kifayət qədər qeyri-konkret və qeyri-şəffafdır. Burada natəmiz bir şey var. Bu məsələ daha aydın müzakirə tələb edəcək. Fakt budur ki, Ermənistanla Azərbaycan arasındakı münaqişənin əsl mahiyyəti Qarabağa gedib çıxır. Ermənistanla Azərbaycan arasında gedən müharibənin məzisi Qarabağdır.

Ermənistanla Azərbaycan arasında sülhün mahiyyəti isə Qarabağ münaqişəsinin tam həllidir. Ona görə də belə başa düşülür ki, bu vəziyyətin həlli sülh sazişində tam əksini tapmalıdır. Hər iki tərəf problemin həll olduğunu sənədləşdirməlidir. Bəli, sərhədin demarkasiyası və delimitasiyası, Zəngəzur dəhlizinin problemi kimi məsələlər var. Amma yenə də Azərbaycanla Ermənistan arasında müharibə və sülh məsələsinin mahiyyətinin 90 faizi Qarabağdır.

Ermənistanın Qarabağın gələcək taleyində hansısa iştirakla bağlı bütün tələblərini geri götürməsi faktının müsbət izahı Qarabağın Azərbaycanın nəzarətinə qaytarılmasıdır. Amma İrəvanın Bakının şərtləri ilə razılaşaraq belə mövqe tutması

barədə mənfə, hiylələr izahat variantı da var. İstənilən halda Azərbaycanla Ermənistan arasında mücərrəd çərçivə razılaşması mümkün deyil. Bütün ən aktual məsələlər sülh sazişində tam şəkildə göstərilməlidir.

İrəvanın Bakını Qarabağ ermənilərinin potensial "soyqırımı"nda ittiham etməsinin davamı haqqında

Ermənistan rəhbərliyinin Azərbaycanı Qarabağ ermənilərinin "soyqırımı"nda ittiham etmək cəhdləri bütövlükdə Ermənistan cəmiyyətinin "erməni soyqırımı" anlayışını bütün dünyaya sıırmaq istəyinin bir

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Azərbaycan Respublikasının dünya birliyinə inteqrasiyası, region ölkələri və digər dövlətlərlə, beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığının inkişaf etdirilməsi

elementidir. Ermənistanda Azərbaycanın Qarabağdakı hərəkətlərini yüz il əvvəl Osmanlı imperiyasında baş verən hadisələrlə əlaqələndirməyə çalışırlar. Bu iki hadisə sün şəkildə əlaqələndirilir. Ermənilər azərbaycanlıları türk hesab edirlər və onlar üçün Qarabağ türklərlə əbədi savaşın davamıdır. Əslində bu da mifdir, çünki ermənilərlə türklər arasında "əbədi müharibə" yoxdur.

Paşinyan müxtəlif Avropa platformalarında bəzi potensial qanlı hadisələrlə Avropa İttifaqını qorxutmağa və bu yolla onları daha da Cənubi Qafqaza sürükləməyə çalışır. Bu, Ermənistan rəhbərliyinin ümumi məntiqinə uyğundur. Başa düşür ki, Qarabağı təkbaşına tərk edə bilməz, Azərbaycan ordusu daha güclü olduğundan onu məğlub edə bilməz. Bu şəraitdə Ermənistan rəhbərliyi digər dövlətləri də erməni maraqlarını müdafiə etmək üçün təxribat törətməyə çalışır.

Ermənistan hakimiyyəti Rusiyaya təzyiq göstərməyə çalışırdı ki, Azərbaycan Rusiya sülhməramlı kontingentinin 5 illik mandatının sonunda Qarabağa öz qoşunlarını yeritməsin və əraziyə nəzarəti ələ keçirməsin. Amma Rusiya açıq-aydın Ermənistanın tərəfində vuruşmaq istəmir. İndi Ermənistan Avropa İttifaqını Cənubi Qafqaza sürükləməyə cəhd edir. İrəvan Azərbaycanla Qarabağa hansısa muxtariyyəti nəzərdə tutan hansısa sülh sazişi imzalamağa çalışır. Avropa İttifaqı isə muxtariyyətin qarantı olur.

Yeni faktiki olaraq Ermənistan Aİ qoşunlarının təkə Ermənistan ərazisinə deyil, həm də

Qarabağa daxil olmasına çalışır.

Sergey Lavrovun Bakıya səfəri haqqında

Lavrovun Bakı səfəri Rusiyanın Ermənistandan daha çox Azərbaycanın tərəfinə keçməsinə göstərdi. O, Ermənistanın üçtərəfli bəyanatın şərtlərini yerinə yetirməməsi, Qarabağı Azərbaycana qaytarmaq istəməməsi səbəbindən siyasi qüvvələrin yeni düzülüşü nümayiş etdirib. Bu bir tərəfdən. Digər tərəfdən, bu, ona görə baş verir ki, Ermənistan regionda Rusiyanın düşmənləri ilə yaxınlaşır.

Qarabağ məsələsinin həlli ilə bağlı

Hesab edirəm ki, Rusiyanın Qarabağın Azərbaycan olduğunu tanıması ilə bağlı razılaşma var. Amma eyni zamanda, Rusiya Qarabağın sülh yolu ilə Azərbaycanla qayitmasını istərdi. Rusiya Qarabağın erməni icmasının hüquqlarının təmin olunmasını da istərdi. Rusiya istərdi ki, Moskva Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin normallaşması məsələsində əsas vasitəçi rolunu oynamağa davam etsin və vasitəçilik xətti Rusiyanın düşmənləri- ABŞ və Avropa İttifaqı tərəfindən kəsilməsin.

Eyni zamanda, Rusiya hesab edir ki, vəziyyət təkə Azərbaycanla deyil, həm də Ermənistandan asılıdır. Ermənistan rəhbərliyi də münaqişənin hərtərəfli həllinə töhfə verəcək addımlar atmalıdır. Xüsusilə, Qarabağdan silahlı birləşmələri mərhələli şəkildə çıxarmaq, sərhədin demarkasiyası və delimitasiyası məsələsində irəli getmək, Zəngəzur dəhlizi layihəsinin həyata keçirilməsi yolu ilə irəliləmək lazımdır.

Rusiyanın siyasətini formalaşdıran fundamental xəttlər var

Ermənistan rəhbərliyi Rusiyanın vasitəçiliyi ilə Azərbaycanla əldə olunmuş bir çox razılaşmaların, xüsusən də, Zəngəzur dəhlizi, demarkasiya və delimitasiyası ilə bağlı əldə olunan razılaşmaların icrasını getdikcə ləngitdiyi üçün Rusiya getdikcə daha çox Azərbaycan mövqeyinə daha çox meyilli olur. O dərəcədə ki, nəhayət, fəvqəladə vəziyyət yaranarsa, Bakı Qarabağın qalan hissəsini öz nəzarətinə qaytarmaq üçün silahlı qüvvələrini istifadə etsin. Və nəzərə alsaq ki, Ermənistan Rusiyanın düşmənləri ilə hər cür əməkdaşlıq edir, o zaman bu halda Rusiyanın Azərbaycanın Qarabağ üzərində nəzarəti silah gücü ilə bərpa etmək üçün legitim hüququ olduğunu başa düşməsi daha da güclənir.

Tərcümə - Elçin Bayramlı

Tiraj: 4000